Huszonötödik évfolyam 192-ik szám.

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 fill., minden következőnél 16 fillér.
Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910. | FŐSZERKESZTŐ: STAUBER JÓZSEF. | Csütörtök, augusztus 25.

Mai számunk főbb közleményei:

Jön a kolera!
Elitélt aradi borkereskedő.
Közlegényből — ezredes.
Szabad a szerelem.
Kalap, cipő, nyakkendő . . .
Lefoglalt pikáns könyvek.
Revolveres gavallér.
Tarkaságok.

A hadügyminiszter bukása

Bécs, augusztus 24.

(Bécsi tudósitónktól.) Beavatott forrásból megerősitik azt a hirt, hogy Schönaich hadügyminiszter szabadságának letelte után lemond és visszavonul. Feltünt az udvari élet titkainak augurjai előtt, hogy a legfőbb hadur nyolcvanadik születésnapja alkalmából nem a hadsereg cselekedeteiért felelős minisztert, hanem a vezérkar főnökét, Hötzendorfi Conrádot tüntette ki. Bárói méltóságot adományozott néki azon a napon, mikor az első hir azt suttogta, hogy Schönaich hadügyminiszter kegyvesztett lett — a trónörökös előtt, akinek kedves embere a vezérkar főnöke.

A miniszter bukásának okát abban kell keresni a hir szerint, — hogy az északmagyarországi hadgyakorlatok elhalasztása miatt *nézeteltérés támadt a trónörökös és a hadügyminiszter között.* Ambár a hadsereg emberanyagának és lóállományának egészségi állapotáért a minisztert terheli sajnos csak a delegációk előtt — a felelősség, mégis csak akkor történt döntés a hadgyakorlatok elhalasztása ügyében, mikor a trónörökös mondotta ki, hogy az állategészségügyileg veszélyeztetett területen ez évben hadgyakorlatokat tartani nem lehet. Valószinü, hogy a minisztert a gyakorlatok megtartása lehetőségének elbirálásánál nem tisztán katonai szempontok vezették.

Tekintettel kellett lennie arra, hogy óriási költségekkel, kiadásokkal, az előkészületekre forditott drága munkával több vármegye igen nagy terheket vett magára és a hadvezetőség előtt lebegő az a szempont is megfontolandó volt, hogy a gyakorlatok révén igen jelentős ipari és kereskedelmi forgalom is elmarad. Már pedig a magyar delegációk határozott kivánsága az, hogy minden második évben a hadseregnek egy tekintélyes része a királygyakorlatok alkalmával más-más magyar vidék gazdasági hasznára váljék. Ebből magyarázható az a második félhivatalos hir, hogy a jövő évi gyakorlatokat ugyanott tartják meg, ahol ez évben tervezték. A miniszter bukása azt jelenti, hogy a hadsereg vezetése teljesen a trónörökös kezeiben van, aki a *Beck*-szisztéma megdöntésével kezdette meg azt a teljesen átalakitó reformatori munkát, melynek utjában a király legmeghittebb barátja és egyedüli katonai tanácsadója, a testőrség kapitánya, Beck gróf állott. A trónörökös politikai hitvallásával a külvilág egyáltalában nem rendelkezik megbizható és pozitiv adatokkal. Annál jobban domborodik ki azonban jövendő királyunk katonai szereplése.

Schönaich hadügyminiszter egyike volt a legnépszerübb tábornokoknak, mikor a király parancsára elfoglalta a miniszteri széket és a hadseregben ama néhány év alatt, mig ő vezette a hadsereg ügyeit, népszerüsége emelkedett. Csak a legutóbbi napokban fejezte be egyik legmaradandóbb müvét, a katonatisztek adósságainak megváltására szolgáló gazdasági alap megteremtését.

A delegációkban a hadsereg érdekeinek ügyes és erős szószólója volt. Három év előtt tartott igen szép beszédében mondotta ki azt a nagy feltünést keltett és jelszóvá vált szentenciát: *Die Armee verdörrt* (a hadsereg elsorvad.) A közös hadügyminiszternek igen nehéz az állása, de Schönaiché különösen igen sok diplomáciai ügyességet kivánt, egybeesvén az a katonai reformok megvalósitásának hiu reményét keltett, koalicios korszak szomoru esztendeivel. A távozó miniszter ügyesen járta a tojástáncot a magyar és az osztrák álláspont milliónyi Scillája és Charibdise között; heves támadások érték osztrák részről azért, mert az uj katonai büntető törvénykönyv reformjánál igéretet tett arra nézve, hogy a magyar nyelv érvényesülni fog. O készitette el a kétéves katonai szolgálat behozatalát célzó törvénytervezetet is, amely azonban még a honvédelmi minisztériumoknál van átdolgozás céljából.

A vörös halál.

Irta: Edgar Allan Poe.

A vörös halál már régen dul az országban; a pestis még sohase végzett ilyen borzasztó pusztitásokat. Vér előtte — vér a nyomában; mindenhol látható a vér iszonyata. Szuró fájdalmakat, hirtelen szédülési rohamokat okozott, melyeknek nyomában a bőr alól piros vér fakadt és a kérlelhetetlen halál bekövetkezett. A szerencsétlen áldozatok testén és arcán kiütő biborvörös foltok óva intették az embereket, hogy segélyükkel és részvétükkel távol tartsák magukat a betegektől; a ragály első rohamától kezdve alig félóra telt el a kinos pusztulásig.

De Prospero herceg?! Nos, Prospero herceg boldog, bátor és bölcs volt. Mikor birtokai elnéptelenedtek, a lovagok és hölgyek köréből ezer életvidám alakot gyüjtött vendégül udvarába, kikkel megerősitett és elkülönitett várkastélyainak egyikébe óvatosan visszavonult. Nagy területü, pompás épület volt: a herceg kissé bizarr, vad, de vadságában is imponáló izlésének egyik legszebb alkotása. Vaskapuval ellátott, erős, magas falak védték az egész birtokot. A meghivott társaság bevonulása után olvasztókemencék és nehéz kalapácsok segélyével bekovácsolták a kapu reteszeit, hogy a kétségbeesett jajgatások befelé, a vidámság máma zaja pedig kifelé hallhatók ne legyenek. A külső világ végezze a maga baját tetszése szerint! Ostobaság volna a jövőért vagy az emberiségért nehéz gondokba, tépelődésekbe merülni! Igy okoskodott a herceg, mikor pazar mulatságokról és élvezetekről gondoskodott. Tréfálózók, rögtönzők, bohócok, táncosok, zenészek és szép nők bővében voltak. Hát még a tüzes, nemes borok! Bent a kastélyban a mámor, az élv biztonsága, a falakon kivül pedig az irtózatos vörös halál tobzódott. Az ötödik-hatodik hónapban, — mikor a pestis az országban legbővebben szedte áldozatait, — Prospero herceg ezer vendége számára pazarfényü álarcos bált rendezett. Az álarcosok tömege káprázatos látványt nyujtott. Előbb azonban a helyiségeket kell ismertetnem, melyekben az ünnepélyt tartották.

A helyiség hét teremből állt... fejedelmileg berendezett teremsorból. A legtöbb, nagyuri kastélyban a termek egymásba olvadó, hosszu áttekintést nyujtanak, mert általános szokás a szárnyajtókat annyira feltárni, hogy az összes helyiségek egyszerre áttekinthetők legyenek. De a herceg különcködési hajlamában a kastélyt olyan szabálytalanul épittette, hogy egyszerre csak egy terem volt látható. Husz-harminc lépésnyi távolságokban egy-egy erős hajláshoz jutottunk, honnan mindig uj kilátás nyilott a következő terembe. Minden szoba falának közepén jobbról és balról keskeny, magas gót ablak szolgált a zárt, keskeny folyosóra; az ablaktáblák szines üvegekből voltak, melyeknek szine összhangzott az egyes szobák diszitése és butorzatának szineivel.

A keleti oldalon levő szoba — például — kék szinü volt, ennek megfelelően tehát az ablaküvegek is kék szinben tündököltek.

A második szoba biborvörös falakkal, — az ablakai tehát biborvörös üvegekkel voltak ellátva; a harmadik — zöld szobába varázslatos zöld fény tolult be az ablakon. A negyedik szobában narancssárga butorzat és világitás, az ötödikben fehér, a hatodikban violaszin berendezés volt... A hetedik terem tetőzete és falai fekete bársonynyal voltak kárpitozva, melynek nehéz redői a fekete bársonynyal bevont padlózatra hullottak alá.

Egyedül e teremben nem hasonlitott az ablakok szine a többi berendezéshez. Itt az ablaküvegek skarlátvörösek, sötét skarlátvörösek voltak. A gazdagon aranyozott, pazarul diszitet hét teremben egyetlen függőlámpa vagy kandeláber sem volt látható; de a termeket körülfutó folyosókon minden ablak előtt hatalmas, háromlábu kandeláber állott, — lobogó széntüzzel, melynek lángjai a szines üvegen át a termekbe hatoltak, hol folyton várakozó, fantasztikus világosságot terjesztettek. De a nyugati, fekete teremben, a vérvörös világitás fekete bársonyalapon olyan kisérteties fényt terjesztett, a belépők arcát olyan bor-

A közös hadügyminiszter mellett az idővel kialakult hadseregi fővezérlet vált azonban a hadsereg életének irányitójává és igy Schönaich bukása tulajdonképen nem tekinthető másnak, mint egy olyan hadtestparancsnok nyugdijazása, aki a nagygyakorlat alatt merészkedett az ellenséges hadtest főhercegi parancsnokát egy kevéssé megkergetni. Jól tudják katonáéknál, hogy a fellebbvalónak, pláne ha az főherceg, mindig igaza van. A király, aki a hadseregben különös szigorral ragaszkodik a tradiciókhoz, respektálja ezt. Elbocsátotta Beck grófot s most nyugdijba küldi Schönaich bárót, mert nézeteltérés volt közte és Ferenc Ferdinánd főherceg között.

Nem titok, hogy őfelsége nem mindig helyesli fenséges unokaöcsese nézeteit, de tudja, hogy magában a hadsereg tisztikarában, különösen a fiatalabb generációhoz tartozó tábornokok között, a trónörökös buzgólkodását igen meleg rokonszenvvel kisérik. A hadsereg harci készségét tenné kockára, ha kétféle, ellentétes áramlat kerülne egymással szembe a tisztikar gondolkodásában és mint az olyan bölcs és tapasztalt uralkodóhoz illik, még legszemélyesebb érzelmeit is alárendeli trónja hatalmas támaszának, a hadsereg belső békéjének. Teszi ezt nemcsak a jelen, de a jövő érdekében is.

Fráter Loránd mandátuma. Budapestről jelentik: A *Fráter* Loránd ellen beadott peticiót nem vonták vissza. Csupán annyi igaz, hogy a peticion levő 17 aláiró közül az egyik visszavonta aláirását. A többiek azonban továbbra is fentartják a peticiót.

—

Az interparlamentáris konferencia. Budapestről jelentik: Augusztus 15 én kezdődik Brüsszelben az interparlamentáris konferencia. Az interparlamentáris magyar csoport tagjai nagy számban vesznek részt a konferencián. Egyrészük már el is utazott, a többiek a következő napokon utaznak el. Apponyi Albert gróf, a magyar csoport elnöke e hó 26-án utazik Brüsszelbe, ugyanaznap utazik Berzeviczy Albert is, a csoport alelnöke.

Jön a kolera!

— Riadalom Budapesten. — Két haláleset Bécsben. — A kormány óvintézkedései. — A vasutak vizsgálata. —

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, augusztus 24.

Három oldalról nyujtja ki felénk karmait a kolera: észak-keletről, dél-keletről és dél-nyugatról. Nem mi vagyunk az egyedüliek, akik félhetünk tőle és akiknek jóelőre védekezniök kell. Svájc is megmozdult már, hogy ne léphesse át a határát a pusztitó veszedelem és Ausztria igen körültekintően védekezik. Tudjuk is, mit tesz. Elmondják ezt országnak-világnak, ami csak megnyugtató. Ezzel szemben mintha nálunk nem is félnének annyira az emberek, mintha félvállról vennék a bennünket kerülgető veszedelmet.

Egy-két szavas jelentést adnak ki arról, hogy a főváros hatósága intézkedett járványbarakkok készentartásáról; hogy Abbáziában a magyar királyi államvasutak főemberei értekezletet tartottak és intézkedéseket határoztak el. Mik ezek az intézkedések, ez ugy látszik hivatalos titok, mert nem árulják el. Pedig épen az intézkedések hangos hirdetésével, a hivatalos körök buzgólkodásának dobrütésével lehetne és kellene fölrázni közönyösségéből a nagy tömeget most, a mikor még valójában nincs itt a baj. Ma, amikor olyan hirek szárnyaltak, hogy Budapesten két *koleragyanus* ember van, a hatóság még jobban beburkolózott. Triesztben tegnap, Pólában ma tiltották meg bizonyos gyümölcsfajták, nevezetesen a dinnye elárusitását. Nálunk eddig egyáltalán nem figyelmeztették a közönséget: mit tegyen és mit ne tegyen. A kivételes intézkedésekről is, a melyeket a tifusz idején tettek, megfeledkeztek. Nem törődik vele senki! Pedig félnünk kell és e szerint kell cselekednünk! Minden nap, a melyet csöndes egykedvüségben töltünk el, vétkes mulasztást jelent. Olaszországban, a honnan legujabban fenyeget a veszedelem, nem olyan rózsásak a közegészségi viszonyok, hogy bizton számithatnánk a járvány elfojtására.

A kolera terjedéséről szóló jelentések itt következnek:

(Koleragyanus beteg a fővárosban.)

Tegnap éjjel, mint már jelentettük, a „*Brassó*" nevü gőzösön hat román földmives érkezett Fiumába, akik érintették a kolerától inficiált területet. Az illetőket szigoru orvosi vizsgálatnak vetették alá és a rendőrség megengedte, hogy folytathassák utjukat Ruszcsukba.

Közülök két kivándorlót: *Frink* Emil 35 éves napszámost és *Liebwerth* József huszonkét esztendős vasesztergályos munkást *elhelyezték a Budapest felé induló gyorsvonat egyik elkülönitett másodosztályu kocsijaba.* Tegnap este, alighogy megérkezett a gyorsvonat, Frink koleragyanus tünetek között megbetegedett.

A keleti pályaudvaron megjelentek a fertőtlenitő intézet emberei és beszállitották a Szent Gellért-kórházba. A fertőtlenitő alkalmazottai aztán hozzáfogtak a vasuti kocsi dezinficiálásához, ezalatt a hatósági orvos megvizsgálta Liebwerth Józsefet is, a kin semmi gyanus jelenséget nem konstatált.

Ő: nem tartóztatták fel Budapesten, hanem tovább utaztatták a szülővárosa, Miskolc felé. Éjjel a pályaudvar minden ajtaját elzárták. A portás szigoru parancsot kapott, hogy senkit se eresszenek be a forgalmi főnökhöz.

Egy estilap hivatalos részről a következő felvilágositást kapta:

Tegnap a budapesti főkapitányság a fiumei főkapitányságtól a következő tartalmu táviratot kapta:

Néhai Frink Károly Emil 45 éves budapesti illetőségü és Liebwerth István 20 éves József nevü fia ma este a 9 óra 20 perekor induló személyvonattal kötött utlevéllel Budapestre utaznak. Minthogy neve-

---

zaszató módon eltorzitotta, hogy senkise merészelte a terem küszöbét átlépni.

A szoba északi falán óriási ébenfa-óra állott. Ingája nehéz, tompa, egyhangu ütéssel mozgott ide-oda. És ha a peremutató megtette körfutását a számlapon, az óra érczbelsejéből tömör, mély, csodálatos hangok hallatszottak; olyan csodálatos, ünnepélyes, kisérteties hangok, hogy a zenészek minden óraütésnél kénytelenek voltak — mintegy idegen hatalom befolyásának engedve — szünetet tartani és a csodálatos hangokra figyelni; a táncolók hirtelen, merevül megállottak és az egész vidám vendégsereg egyszerre elkomolyodott. A varázslatos óraütések alatt a leglébhábbak is elsápadtak és a meghiggadt, megkomolyodott öregek álomszerü gondolatokba merülve, a tenyerükbe hajtották homlokukat. Az utolsó ütés elhangzása után pedig az egész társaság zajos kacagásba fakadt, a zenészek egymásra nézve szégyelték balga gyávaságukat és titokban megfogadták, hogy a legközelebbi óraütésnél nem engedik magukat megfélemliteni. De már hatvan pere elteltével (háromezerhatszáz másodpere az elillanó időben), mikor uj óraütések hangzottak, az álarcosok vidám serege ismét megrezzent, a zene ismét elhallgatott és lélekzet nélkül, rémült félelemmel leste ismét az óra utolsó ütését.

És az ünnepély mégis kedves, vidám hangulatban folyt tovább. A hercegnek különös egyéni izlése volt. Kedvelte a ritka szineket és szinhatásokat, de utálta a közönséges megszokottat. Terveiben, eszméiben vakmerőség, duzzadó élet nyilvánult; vázlataiból a távoli földövek tisztult izlése sugárzott ki. Sokan bolondnak tartották, de környezete nagyrabecsülte; aki látta, hallotta, aki vele személyesen érintkezett, meggyőződhetett, hogy erős egyéniséggel áll szemben.

Hogy az ünnepély fényét és érdekességét növelje, a hét teremben mozgó diszitését személyes felügyelete alatt eszközöltette, sőt az álarcosok jelmezét is saját egyéni izlése szerint készittette. Igy jöttek létre a groteszk, bizarr csoportozatok, a káprázatos szinváltozatok, a fény és csillogás, sok fantáziával és némi pikantériával. Sajátságosan ficamitott testrészekkel hullámzottak fel és alá, melyek különös alkotásukkal az őrült álomképeinez hasonlitottak. Sok szépség mellett sok pajzánságot, különcködést, borzalmasságot, de csak kevés visszataszitot lehetett itt látni. A tömeg a két teremben ugy hullámzott, mintha kusza álomalakokból képződött volna. Váltakozva ki- és be jártak az álarcosok, majd tündéri, majd kisérteties világitásban, mig a zene erős hangja tulharsogta a táncolók lépteinek dübörgését. De mikor az őrült zaj és tobzódásba hirtelen beleczeng az ébenfaóra harsány ütése, elnémul az öröm, — siri csend következik... nesz se hallatszik... semmi, semmi... csak az óra rémes verése... A táncosok megmerevednek, mozdulatlanul állanak... a zene elhal a hangszerekben... és az emberek lélekzete is eláll... De alig hangzik el az utolsó ütés, már nyomába lép a visszafojtott, halk kacagás.

A zene ismét uj dallamokra fakad, a merevség eltünik, az emberek mint egy nehéz álomból magukhoz térnek és meg kedélyesebben hullámoznak fel s alá a tarkaszinü ablakok fényében, a csodálatos tüzben, mely a háromlábu kandeláberekből a termekbe özönlik. Azonban az éjszaki sötét szobáig egy álarcos sem merészkedik hatolni, mert ott koromsötét az éj és rikitó fény tolul be a skárlátvörös ablaküvegen; a fekete drapériák komorsága még ijesztőbben hat és aki a lábát a fekete szőnyegre merészkednék letenni, annak füleibe az ebenfaóra tompa kettyegése fenyegetőbben, ünnepélyesebben csengi, mint azoknak, kik a többi termekben szilaj jókedvvel, a zajos vigságnak engedik magukat.

A másik hat teremben nagy volt a tolongás és lázasan izgatott a pezsgőélet érverése. Az ünnepi mámor mind magasabb fokra hágott, mig végre a kisérteties óra éjfélt ütött. És mint minden megelőző óraintésnél, most is hirtelen megszünt a zene; a táncolók megmaradtak állanak és ismét borzalmas csend lep a vig dáridó helyébe. De most tizenkettőt ütött az óra és a hosszu idő alatt a vendégek komolyabb része mély gondolkozásba merült; igy történt, hogy az utolsó óraverés elhangzásánál többen egy álarcos alak jelenlétét ész-

zettek kolerás vidékről jönnek, kérjük velük a szükséges óvintézkedéseket megtenni. *Főkapitányság.*

A táviratot a budapesti főkapitányság tegnap délelőtt kapta és azonnal megtette a szükséges óvintézkedéseket, nevezetesen értesitette a keleti pályaudvari rendőrkirendeltséget és a tiszti főorvosi hivatalt.

Tegnap este 8 óra 15 perckor, a fiumei 1009 es számu személyvonattal megérkeztek Frink Emil bádogossegéd és Liebwerth József vasesztergályos segéd. Ezeket már várta a VII. kerületi tisztiorvos. Hollós dr. megvizsgálta őket és *koleragyanusnak egyiket sem találta.*

Liebwerth Józsefet, aki Pereces községi illetőségü és kötött utlevele oda is szólt, azonnal tovább utaztatta, hatóságilag értesitve a szolgabirót a gyanusitott ember érkezéséről. Frink Emil koleragyanusnak nem találta, de miután foglalkozás és lakásnélküli tolone, utazásának végcélja pedig Budapest, de azonfelül lázas is volt, elvitette a Gellért-kórházba.

Itten ma reggel Ángyán dr. egyetemi orvostanár és Magyarevits Mladen tiszti főorvos megvizsgálták és koleragyanus tüneteket nem észleltek rajta, miután azonban tüdőhurutja van, átvitették a Szent István kórház belgyógyászati osztályára.

A budapesti rendőrségnek a keleti pályaudvaron jelenvolt emberei nem látják sötétnek a helyzetet a két koleragyanus esetet illetőleg. Frink Emil — mondják — tényleg rosszul is lett, de nem koleragyanus körülmények között, hanem az *éhségtől.* A saját bevallása szerint már *három nap óta egy falatot sem evett.* Ezt az embert, aki budapesti illetőségü, de sem pénze, sem lakása nincs, tényleg a Szent-Gellért kórházban helyezték el s onnan a Szent-István-kórházba vitték át. A másiknak megengedték a továbbutazást, mert nem volt semmi baja.

Annyi is tény, hogy a vasuti kocsit és a keleti pályaudvarnak azt a részét, ahol ezek az emberek megfordultak, fertőtlenitették, de ez csak elővigyázati szempontból történt és nem azért, mintha az egyik utas kolerás-tünetek között megbetegedett volna.

A rendőri sajtóiroda hivatalosan közli, hogy Frink Emilt, akit tegnap este bevittek a Szent-Gellért-kórházba, ma reggel onnan teljesen egészségesen elbocsátották.

A rendőrség különben ma erélyes hangu cáfolatot ad ki a kolerás hirekkel szemben és a leghatározottabban kijelenti, hogy Budapesten ez idő szerint nincs kolera.

A budapesti főkapitányság ma este táviratot kapott Csacáról, hogy a ma esti személyvonattal Csacáról 3 orosz munkás érkezik a fővárosba. A munkások legutóbb kolerás vidékeken tartózkodtak. A hatóság azonnal intézkedett, hogy a munkásokat a járványkórházban elhelyezzék. A három utas azonban ma este nem érkezett a fővárosba, ugy látszik utközben kiszálltak, mert ezek a tudatlan emberek nem szivesen vetik alá magukat a megfigyeltetésnek.

(A bécsi kolerások.)

Bécsből jelentik: A Neues Wiener Tagblatt közlése szerint Bécsben két koleraeset fordult elő. Az egyik beteg egy Budapestről Bécsbe érkezett uszályhajó kormányosának a felesége, akit rögtön kórházba szállitották, ahol csakhamar meg is halt. A másik beteg, egy *Hoffmann* Emilia nevü husz éves leány, akit ma délben vittek be a kórházba, még nem halt meg.

Bécsből jelentik: Ma délután egy dunai személyszállitó hajóról két cselédleányt, *Hölk* Matildot és *Hofmann* Emiliát, beszállitották a Ferenc József-kórházba, mert koleragyanusak voltak. Hölk Matild néhány óra mulva *meghalt,* a másik leány pedig valószinüleg reggelre hal meg. Az osztrák fővárosban nagy riadalmat keltett a hir, habár még nincs megállapitva, hogy kolera következtében történt-e a halál. A tiszti főorvos kijelentette, hogy talán csak gyomorkatarusról van szó.

— Gyakran megtörténik, — mondja a főorvos — hogy a hajó utasai egyes állomásokon gyümölcsöt esznek és aztán a folyóból isznak. Emiatt gyomorkatarust kapnak és bele is halnak a betegségbe. Lehet, hogy most is ez történt. Holnap meglesz a bakteorologiai vizsgálat eredménye, amely megmutatja, hogy mi volt a halál oka.

Ma este a Ferenc József-kórházba egy matrózt is bevittek kolera-gyanus megbetegedéssel. Ez már a mult napokban volt a kórházban, de akkor nem találták komolynak a baját.

(A kormány intézkedései.)

Illetékes helyről ma a következőket jelentik: A magyar kormány már hetekkel ezelőtt, mikor először érkezett hir, hogy a kolera Oroszországban nagy arányokat ölt, a szükséges óvintézkedéseket megtette. Most pedig, hogy a római osztrák-magyar nagykövetségtől az Olaszországban fellépett kolerajárványról érkezett értesités, egészségügyi felügyelők kinevezése által és más módokon gondoskodott, hogy az elrendelt óvintézkedések pontosan végrehajtassanak. A belügyminiszter a Csaca—Orsova, Fiume—Gyékényes, Fehring—Gyanafalva vonalakra egészségügyi felügyelőket küldött ki. Amikor első hir érkezett az olaszországi kolerajárványról, a belügyminiszter a vármegyei és városi törvényhatóságok első tisztviselőjének a következő rendeletet küldte:

Hivatalos közlésekből arról értesültem, hogy Olaszország déli részében számos koleramegbetegedés és haláleset történt. Értesülésem szerint a gyanu az, hogy a betegséget olasz cigányok hurcolták be. Ez év jul. 24 én kelt rendeletem kapcsán ezuton is felhivom Cimedet, legszigorubb felügyeletet gyakoroljon arra, hogy az országot most már Olaszország felől is fenyegető veszély elháritása érdekében az illető rendeletben foglalt intézkedések a törvényhatóság területén pontosan és gondosan foganatositassanak.

Egyuttal figyelmeztetem arra, hogy a pestis és kolera elleni védelem tárgyában kötött párisi nemzetközi egyezmény értelmében a kolerával fertőzött helyről jövő utasok öt napi megfigyelés alá vethetők. Amidőn megjegyzem, hogy a kereskedelmi miniszter urat egyidejüleg átiratban felkértem, hogy haladék nélkül intézkedni sziveskedjék azirán, hogyha az olasz vidékről a törvényhatóság területére utazó egyének érkeznek, illetékes vasuti közegek ezt ugy Cimmel, mint az illetékes község elöljáróságával közöljék. Egyszersmind felhivom Ci-

---

lelték, aki eddig figyelmüket kikerülte. Mikor az uj jelenségnek hire futott, az egész társaság bámulva suttogott, a csodálat azonban csakhamar borzalommá, rémületté és undorrá fajult.

Képzelhető, milyen rendkivüli álarc lehetett, mely még ebben a fantasztikus, bizarr társaságban is ilyen nagy felindulást okozhatott. A farsangi szabadság ez éjjelre szinte korlátlan volt, de az ismeretlen alak még a herceg által nyujtott legmesszebb menő engedélyt is túllépte. A legkönnyelmübb, legtrivoláb emberek lelkében is vannak olyan hurok, melyeknek érintésénél önkéntelenül megremegnek; és a legcinikusabb emberek életében is találkoznak olyan esetek, melyeket gunnyal illetni nem merészkednek. Az egész társaság át volt hatva annak tudatától, hogy az idegen, titokzatos alak jelmezében és fellépésében semmi szellem, semmi izlés sincsen. Hosszu, sovány, tetőtől-talpig halotti lepelbe burkolt alak volt. Az álarca, mely vonásait takarta, olyan hiven hasonlitott a már megmerevült hulla arcához, hogy a legszorgosabb vizsgálat mellett is alig lehetett a csalódást felfedezni. Am ezt a vigadó tömeg, bár nem helyeselte, mégis eltürte volna, ha az idegen arra nem vetemedik, hogy a vörös halál tipusát is magára öltse. A rajta levő halotti lepel vérrel volt befecskendezve és magas homloka, egész arca borzalmatgerjesztő skárlátvörös foltokkal elektelenitve...

Mikor Prospero herceg a táncosok között hosszu ünnepélyes lépésekben haladó, kisérteties alakot megpillantotta, a borzalom, iszonyat és undortól láthatólag megremegett... azután a harag pirja szállt hirtelen az arcába...

Ki merészel bennünket istenkáromló gunyjával igy megcsufolni? — kiáltotta rekedt hangon a közelében álló udvaroncok felé. — Fogjátok meg, tépjétek le az álarcát, hogy láthassuk, kit akasztatunk fel napfeljötte előtt a kastély ormára.

A herceg, midőn e szavakat mondta, a keleti kék szobában tartózkodott, hangja mind a hét termen tisztán, erőteljesen csengett, mert bátor, erőteljes férfi volt, aki kezének egy intésével a zenét is elhallgattatta.

A herceg a kék szobában volt, körülötte néhány halvány arcu, sápadt udvaronc. A herceg parancsára néhányan olyan mozdulatot tettek, mintha az idegen tolakodóra akarnának rohanni, mire az álarcos kimért, fejedelmi lépésekkel a herceg felé közeledett. Őrült vakmerősége olyan kimondhatatlan borzalommal töltötte el az egész társaságot, hogy senki se merte ráemelni kezét. Anélkül, hogy bárki is feltartóztatta volna, két lépést tett a herceg felé és mialatt az udvaroncok rémült félelemmel a terem közepéről az oldalfalak mellé menekültek, ugyanolyan kimért, ünnepélyes léptekkel haladt át a kék, biborvörös, zöld, naranesszinü, fehér és violaszinü szobákon. Senkise mert megmozdulni, mig végre Prospero herceg megfoghatatlan gyávasága miatt a dühtől és szégyentől tajtékozva, mind a hat szobán keresztül utána rohant, mig az udvaron azok nagy ijedtségükben kővé dermedve, megbénultan helyeiken maradtak. A herceg kirántotta tőrét és alig volt már háromnégy lépésnyire az előtte haladó alak mögött, midőn az épen a fekete termet elérte és hirtelen megfordulva, üldözőjével szembe került. A tőr villogva a fekete szőnyegre esett . . . egy éles sikoltás és Prospero herceg holtan zuhant a földre . . . Végre néhány vendég nekibátoredott; behatoltak a fekete szobába, megragadták az álarcost, kinek magas alakja egyenesen, mozdulatlanul állott az ébenfaóra árnyékában, de a következő pillanatban már őrült rémülettel sikoltottak fel, mert a durva erőszakkal megragadott halotti lepel és álarc alatt kézzelfogható alakot nem találtak!

Most ismerték csak fel — a vörös halál közvetlen közellétét . . . belopózott a sötét éjben, mint a tolvaj közéjök . . . Prospero herceg vendégei egymásután hullottak el a vérrel ázott termekben és ugyanazon kétségbeesett helyzetben multak ki, melyben tehetetlenül a földön fetrengtek. Az utolsó vendég halálával az ébenfaóra ingája is megállt. A kandeláberek lángjai kialudtak . . . Sötétség és enyészet nehezedik a vörös halál eltorzult hulláira . . .

met, hogy a most szóban levő utasok egészségi állapota is öt napon át szigoru orvosi vizsgálattal ellenőrizendő. Budapest, 1910. aug. 22. *Bölcs*, miniszteri tanácsos.

A belügyminiszterium egyuttal átiratot intézett a kereskedelmi miniszteriumhoz, amelyben kéri, hogy a Galicia határán levő összes vasuti állomásokon az utasok ellenőrzésére ellenőrző orvosi vizsgálat rendeltessék el. A kereskedelmi miniszterium az átirat vétele után ezirányban azonnal rendeletileg intézkedett. Az összes üzletvezetőségeket az egészségügyi intézkedések szigoru foganatositására hivta fel, egyuttal az üzletvezetőket személyesen is felelőssé tette azért, hogy a rendeletben foglalt szigoru intézkedések mielőbb a legpontosabban végrehajtassanak. Ezenkivül a rendelet utasitásokat tartalmaz arra nézve, hogy az illemhelyek, vasuti kupék és egyéb helyiségek fertőtlenitése mikép történjék.

(Intézkedések Aradon.)

Munkatársunk megkérdezte *Kabdebó* János dr. államvasuti orvosi tanácsadót, vajjon az aradi üzletvezetőség területén történtek-e oly intézkedések, amelyek a kolerának a vasuton való behurcolását megakadályozzák. Kabdebó János dr. kijelentette, hogy igenis a legszigorubb paranes ment az összes állomásokra s igy az aradira is, hogy azokat az utasokat, akik Oroszország, vagy Olaszország oly vidékeiről érkeznek, ahol kolera-megbetegedések fordultak elő, a rendőri kirendeltség köteles a kórházba internálni, ahol öt napig megfigyelés alatt tartják őket.

Ugyanesak Kabdebó János dr., mint a város közegészségügyi bizottságának elnöke azt a kijelentést tette, hogy ez a fórum ezideig az epidémia kérdésével nem foglalkozott, de a jelen körülmények között nincs is rá szükség. Abban a pillanatban azonban, amikor az ország bármely részében koleragyanus megbetegedések fordulnak elő, Kabdebó a bizottságot azonnal összehivja, permanenciában tartja s a legszigorubb óvóintézkedéseket fogják megtenni a betegség elterjedésének meggátlására.

A legrövidebb időn belül le fog érkezni a belügyminiszteriumból az a felvilágositó füzet, amely ugy az intelligens osztály, mint a legszélesebb néprétegek számára megmagyarázza azt, hogy mily módon viselkedjenek az esetleges járvánnyal szemben, mily közegészségügyi szabályokat tartsanak szem előtt, hogy a bajt elkerüljék. Mihelyt e füzetek leérkeznek, rögtön szétosztják azokat.

A város fertőtlenitő intézetének felszerelése teljesen oly karban van, hogy az bármely pillanatban a legnagyobb akciót fejtheti ki s igy minden intézkedés megtörtént arra, hogy e járvány váratlanul ne találja a város lakosságát.

VIDÉK.

Bogdán Zsifkó nyugalomban. Nagykikindáról táviratozzák: Nagykikinda város képviselőtestülete közgyülésében tárgyalta Bogdán Zsifkó dr. polgármester kérelmét nyugdijazása iránt, miután Törökbecsén munkapárti programmal képviselővé választották. A közgyülés Bogdán Zsifkó dr.-nak a város fejlesztése körül szerzett kiváló érdemeinek meleg méltatása mellett évi 2112 korona nyugdijat állapitott meg. Elhatározta továbbá a közgyülés, hogy a távozó polgármester érdemeit a jegyzőkönyvben megörökiti s Bogdán Zsifkó dr.-nak Nagybecskerek város nevében elismerő diszoklevelet ad.

Revolveres gavallér.

— *A színésznő kalandja.* —

Távirati tudósitás.

Arad, augusztus 24.

A párisi közönséget mostanában egy ottani színésznő rejtélyes esete foglalkoztatja. *Cavell* színésznő ugyanis a mult hó közepén egy barátjával és egy társnőjével Enghienbe rándult ki s ott megismerkedett egy *Mouilleron* nevü urral, aki estefelé felajánlotta a színésznőnek, hogy automobiljan hazaviszi Párisba. A színésznő elfogadta az ajánlatot. Utközben Mouilleron állitólag *revolverrel megfenyegette*, mire kiugrott az automobilból. A színésznő sulyos sérüléseket szenvedett és most a biróság utján 10.000 franknyi kártérítést követel Mouilleróntól.

Követelésének megokolására Cavell kisasszony a következő történetet mondja el: Julius hó 15-én Champlon nevü barátjával és egy színésznővel az enghieni kaszinóba rándult ki társnőjének szerződése ügyében. A kaszinóban megismerkedett Mouilleronnal, aki automobilján magával vitte őt is Párisba. Utközben Mouilleron ajánlatokat tett neki, amiket azonban visszautasitott, mire Mouilleron revolvert szegzett homlokának. A színésznő halálra rémült s a teljes sebességgel haladó automobilból kiugrott. Az ugrás következtében sulyos sérüléseket szenvedett és igy hivatását sem gyakorolhatta. Ezért Mouilleront teszi felelőssé. Ezzel szemben Mouilleron rágalmazással és zsarolással vádolja a színésznőt. Az éjjeli ut előtt ugyanis revolverét akarta megtölteni; amikor a revolverét a zsebéből elővette, a színésznő félreérthette ezt a mozdulatot és hirtelen kiugrott a kocsiból. Mouilleron rögtön megállitotta az automobilt és sofőrjével együtt segélyére sietett. Minthogy a színésznő sérülései jelentéktelenek voltak, előbb egy gyógyszertárba, onnan pedig szállodába vitte, amelynek személyzete azután a további ápolásról gondoskodott. Mouilleron reggelig tartózkodott a szállodában, hogy teljes megnyugvást szerezzen a színésznő állapotáról s csak akkor távozott el, mikor megtudta, hogy a leány nyugodt álomba merült. A számlákat másnap ő fizette ki. Ezzel eleget vélt tenni kötelezettségeinek és állitása szerint nagyon elsodálkozott, mikor másnap Cavell kisasszony egy közvetitő utján kártérítési igényekkel lépett fel vele szemben, de ő kijelentette, hogy ezeket nem hajlandó teljesiteni. A színésznő viszont azt állitja, hogy lovagjával utólag semmiféle tárgyalásban nem állott. Páris természetesen élénken érdeklődik a rejtélyes eset iránt. Az eset főtanuja mr. Champlon, az ellenfelek közös barátja. Champlon kijelentette, hogy az eseményekről még aznap éjszaka értesült az enghieni kaszinóban, ahol őt Mouilleron felkereste és arra kérte, hogy kisérje el a színésznő lakására. Némi vonakodás után eleget tett a kérésnek.

— Mouilleron levertnek látszott, — mondja Champlon — arra kért, vezessem a színésznő elé, ahol magaviseletét kimenteni akarja és részére ezer franko: ajánlott fel. A színésznő megbotránkozással utasitotta vissza a felajánlott pénzt és Mouilleront nem fogadta. Champlon Mouilleront gyanus existenciának tartja. Mouilleron a montecarlói játékbankban hivatalos felügyelő-féle volt s ott egy izben heves összeütközése volt az igazgatóval, akit revolverrel is megfenyegetett. Mouilleront természetesen elbocsátották és jelenleg egy hirdetési vállalatnál van alkalmazásban. Az enghieni kaszinóban habitüé volt és igazi „tolakodó fráter" gyanánt viselkedett. A kérdéses estén be volt rugva és valószinüleg részegségében sértette meg Cavell kisasszonyt.

Időközben megállapitották, hogy az az ember, akit Mouilleron mint közvetitőt megnevezett, egy párisi ügyvéd, aki azonban Mouilleronnál semmiféle követeléssel nem lépett fel, mert erre egyáltalán megbizást nem is kapott. A színésznő még kijelenti azt is, hogy az életveszélyes ugrásra nem Mouilleron tolakodó magaviselete, hanem Mouilleronnak revolverrel való fenyegetése késztette. A párisiak nagy érdeklődéssel tekintenek az ügy tárgyalása elé, ami bizonyára világosságot fog deriteni erre a rejtélyes esetre.

VÁROS ÉS MEGYE.

Mozgalom az állatvásártér áthelyezése ellen.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, augusztus 24.

A vashidak épitése közeledik befejezéséhez. Október hónap első felében már lebonyolitják a közforgalmat és ezzel uj élet kezdetét várják a város vezetői. Ez az időpont azonban még azt is jelzi, hogy az ujaradi hid környékének rendezését is végre akarja hajtani a város és ezt azzal kezdené meg, hogy az állatvásárteret áthelyezi oda, ahol most az országos vásárokat bonyolitják le: a vágóhid közelébe.

A földmivelésügyi miniszter *Keller* Gyula főállatorvos felterjesztésére már régebben tudomására adta a városnak, hogy a hetipiac helyét közegészségügyi szempontból nem tartja alkalmasnak és ezért felszólitotta, hogy gondoskodjék az áthelyezéséről. A törvényhatóság ki is jelölte az uj helyet, megszavazta az átalakitás költségeit, de a főállatorvos nem találja megfelelőnek. Ezért még végleges döntés e kérdésben nincs és az áthelyezés a hidak elkészültével egyidőben nem történhetik meg.

Mint azonban értesülünk, ugy a szabadság-téri háztulajdonosok, mint a kereskedők s az Óvár-térre torkoló utcák háztulajdonosai és az állatvásár forgalmára utalt iparosok, kocsmárosok mozgalmat inditanak azirán, hogy az egzisztenciájukat igen közelről érdeklő kérdést a törvényhatóság *csak évek multán oldja meg*, most odázza el és az állatvásárt hagyja meg régi és megszokott helyén. A mozgalom igen széles rétegekben talált visszhangra, mert ama városrész gazdasági életét a hetipiac forgalmától látják függőnek. Az akció megindittói hivatkoznak arra a precedensre, melyet néhány év előtt a város már megkisérlett. Kihelyezték a vásárt és maguk a kereskedők és iparosok gyüjtötték össze azt a pénzt, ami a vásártér berendezéséhez szükséges volt. A város belátta, hogy igen sok polgár érdeke füződik ahhoz, hogy az Óvár-tér legyen az állatkereskedelem helye és ezért ugy intézkedett, hogy ezek a jogos igények sérelmet ne szenvedjenek.

A helyzet ma is ugyanaz. Arad kereskedelmi életének ez a városrész a központja és amig a végső szükségesség nem kényszeriti a várost, nem kell az ilyen természetű forgalomeltereléssel kisérletezni.

A mozgalom élén több törvényhatósági bizottsági tag áll és mint értesülünk, már néhány nap mulva megkezdik annak szervezését.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Közlegényből — ezredes.

— Előléptetett aradi nyugalmazott honvédtiszt. —

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, augusztus 24.

A király nyolcvanadik születésnapja alkalmából *Cabdebó* Gézán kivül egy másik nyugállományban lévő aradi katonatisz, *Kónya* Lajos is részesült a király kitüntető kegyében, a honvéd rendeleti közlöny közlése szerint Kónya alezredes — *ezredessé lépett elő.* Munkatársunk ma felkereste a köztiszteletben álló öreg urat és vele beszélgetést folytatott. A beszélgetés folyamán kitünt, hogy a ma már törődött aggastyán a *közlegényi sorból emelkedett fel az alezredesi rangba.*

Kónya Lajos mint besorozott ujonc 1854-ben lépett a hadsereg kötelékébe. Husz esztendeig szolgált a közös hadseregben és tizenkettőig a honvédségnél és nyolcvanhatban mint őrnagy ment nyugdijba. Részt vett az 1859-iki és 1866-iki hadjáratokban. Pályája alatt többször legmagasabb elismerésben és öt kitüntetésben részesült.

Munkatársunk megkérte az öreg urat, hogy mondjon el valami érdekes epizódot az életéből, hiszen bizonyára rendkivül sok viharos kalandot élt át. Az öreg ur azonban nagyon szerénykedett.

— Igazán kár volna erről irni. Nem érdekel az senkit. Akik ott voltak az ütközetekben, ugyis emlékszenek rá, akik pedig nem voltak ott, azokat ezek a régi dolgok aligha érdeklik. Aztán meg ugy tünne fel a dolog, mintha kérkedni akarnék.

— Az olyan eredményes életre való visszaemlékezés, — mondta munkatársunk — mint az öné, mindenkit érdekel és senki előtt se tünhetik fel kérkedésnek.

— Az igazat megvallva — folytatta azután — nem is nagyon emlékszem már a katonaéletem történetére. Rendkivül kiemelkedő pontja az hiszem nincs is. Az én életem minden napjá egyformán érdekesnek és fontosnak tartom. Meg is irtam memoárjaimat. *Kitesznek vagy öt kötetre valót*, de azt majd csak halálom után engedem nyilvánosságra hozni.

— De talán mégis van egy-egy kedves emléke a katonaéletből. Esetleg egy-egy kitüntetés, mert bizonyára van több kitüntetése.

— Oh igen, van öt kitüntetésem. Van olyan kitüntetésem, amely ma már alig van a mé élő tiszteknek: a vitézségi kereszt. Ezt a magentai ütközetben kaptam.

— Talán volna szives egyetmást elmesélni erri az ütközetről.

— Bizony én már nem sokra emlékszem. Különben is akkor még csak őrmester voltam és igy nem is sokat tudhatok róla. Hanem egy dolog nagyon belevésődött az emlékezetembe. Az, hogy — mint a német mondja — a *vitézség nem eszik olyan melegen, mint általában gondolják.* Én láttam, mikor egy egész zászlóalj hirtelen hátra arcot csinált és ugy kezdt futni egyszerre, mintha vezényelték volna. Pedig a kürtösök támadást fujtak.

Érdeztem, hogy ismeri-e Capdebó vezérőrnagyot, aki szintén részt vett az olaszországi hadjatban.

- Capdebót már nagyon régen ismerem. Épenz olasz hadjáratban ismerkedtem meg vele. A magentai ütközet után az én zászlóaljam tóőrségen maradt, mig a fősereget Mantuán összpontositották. Ugy látszik bennünket ott bjtettek, mert azt se tudták, hol vagyunk és én Capdebót küldték ki diviziójával megkeresünkre. Akkor ismerkedtem meg vele. Később a hadjárat alatt még egyszer találkoztam vele.

— Szoktak érintkezni mostanában is? — kérdeztem.

— Nagyon ritkán találkozunk — felelte — én nagyon összetörődött vagyok, nem járok társaságba, nem ugy mint ő, aki ma is egészen friss és mozgékony.

— Örül-e az előléptetésnek ezredes ur?

— Bizony nem ugy, mint régebben örültem volna. *Mikor nyugalomba vonultam, kérelmeztem, akkor nem adták meg.* Most meg már nagyon megöregedtem. Egy kissé elkésett a dolog . . .

TÖRVÉNYKEZÉS.

Megrágalmazott pénzintézet.

— *Fogházra itélt városi képviselő.* —

Távirati tudósitás.

Arad, augusztus 24

Érdekes felebbviteli tárgyalás volt ma a temesvári királyi törvényszék felebbviteli tanácsa előtt. *Novotny* József törvényhatósági bizottsági tag állott a biróság előtt, aki ellen a Temesvár erzsébetvárosi Takarékpénztár rágalmazásért tett feljelentést. Novotny József hadilabon áll nevezett takarékpénztár igazgatóságával, amely három rendbeli rágalmazás miatt inditott pert ellene.

Az első rágalmazást Novotny József — a takarékpénztár beadványa szerint — azáltal követte el, hogy a Temesvár-erzsébetvárosi Temetkezési Egyletben oly irásbeli inditványt tett, hogy nevezett egyesület vegye ki a Temesvár erzsébetvárosi Takarékpénztárba elhelyezett háromszázezer korona betétjét, vagy pedig követelje a nevezett pénzintézet igazgatóságának a szavatosságát, mert nem látja biztositottnak az elhelyezett tőkét s igy a temetkezési egyesület esetleg kárt szenvedne.

A második feljelentést a takarékpénztár azért tette Novotny ellen, mivel ez a temetkezési egyesülethez intézett beadványhoz hasonló irásbeli inditványt nyujtott be a Temesvár-erzsébetvárosi Római Katholikus Templomépitő Egyesülethez.

A harmadik rágalmazást a feljelentők szerint Novotny József olykép követte el, hogy a Belvárosi Takarékpénztár csőbe jutása alkalmával többek előtt oda nyilatkozott, hogy az *Erzsébetvárosi Takarékpénztár százszorta rosszabbul áll és hogy hamarosan ez a pénzintézet is tönkremegy.*

A járásbiróság annak idején Novotny Józsefet az első két rendbeli rágalmazás alól felmentette, azonban a harmadik vádban becsületsértés miatt bünösnek mondotta ki s ezért kétszáz korona pénzbüntetésre itélte. Ez ellen az itélet ellen mindkét fél felebbezett s igy ma foglalkozott ezzel az ügygyel a törvényszék felebbviteli tanácsa. A tárgyaláson Gerdánovics Sándor táblabiró elnökölt.

A felebbviteli biróság az elsőbirósági itéletnek azon részét, amely a két első rágalmazási vádra vonatkozik, helybenhagyta, mig a harmadik vád szerint a biróság Novotny Józsefet, nem mint a járásbiróság, becsületsértés miatt, hanem rágalmazás vétségében mondotta ki bünösnek s ezért *két heti fogházra és száz korona pénzbüntetésre* itélte. Az itélet ellen Novotny védője semmiségi panaszt jelentett be, melyet a biróság elfogadott.

—

§ **A hadnagy panasza.** A kolozsvári honvédkerületi parancsnokság egyik kezelőtisztje, *Hartmann* Sándor hadnagy a kolozsvári törvényszéken hatóság előtti rágalmazásért pert inditott három marosvásárhelyi mészáros-mester, *Petri Zsigmond*, volt képviselőjelölt, *Enyedi* Jenő és *Bogdán* József ellen. A tiszt ellen a három mészáros feljelentést adott be a kolozsvári parancsnoksághoz. A feljelentésben elmondották, hogy a marosvásárhelyi honvédség részére a husszállitást kéz alatt adta ki a tiszt, a hirdetett árlejtés ajánlatait szabálytalanul intézte el s néhány erős kifejezést is használtak. A törvényszék a tegnapi főtárgyaláson a *feljelentés adatait igazaknak találta* s a három vádlottat a rágalmazás vádja alól *felmentette.* A kezelőtiszt a rágalmazást a katonai hatóság egyenes rendeletére panaszolta el s igy valószinü, hogy a katonai hatóság is foglalkozni fog az árlejtés ügyével.

§ **Pörösködés Lipót király hagyatékáért.** A belga kormány elhatározta, hogy pört indit Lipót király leányai, első sorban Lujza kóburgi hercegasszony és Stefánia főhercegnő gróf Lónyai Elemérné ellen — időközben Klementina hercegnővel létrejött az egyezség — hét millió frank erejéig. Olyan cimen követeli rajtuk a milliókat, hogy az elhunyt király még életében az államnak szánta az alapitványok és vállalatok minden részvényét, a király leányai ellenben jogtalanul vették át azokat, minthogy Lipót király állampénzen financirozta vállalkozásait. Lujza hercegasszony és gróf Lónyay Elemérné nem ijedtek meg és nem féltik a hét milliót. *Megegyeztek egymással, hogy közösen fogják védeni érdekeiket.* Bebizonyitják, hogy atyjuk nem állampénzen bocsátkozott nagystilü vállalataiba, sőt ellenkezőleg a királyi magánvagyont kockáztatta, ha tehát a vállalkozások milliókat hajtottak, nem lehet vitás, hogy a törvényes örökösöket illeti a pörrel megtámadott hét millió is.

§ **Elitélt álgróf.** Szegedről jelentik: *Blum* Vince gróf, valódi nevén *Ulmann* Frigyes, sok dolgot adott a szegedi rendőrségnek és biróságnak. A mult évben tartóztatta le a szegedi rendőrség nagyszabásu szédelgési miatt. Ulmann ugyanis grófi álneve alatt prospektusokat küldött szét a külföldi nagyobb kereskedő és iparos cégeknek, amelyben bejelentette, hogy háromemeletes bankházat nyitott Szegeden. Sikerül is neki több külföldi cég bizalmát megnyernie s ezektől több ezer korona értékü pénzt és árut csalt ki. Mikor szélhámosságaira rájöttek és letartóztatták, a szegedi ügyészségi fogházban őrültnek tette magát. Tört-zuzott minden kezeügyébe eső tárgyat s megtámadta az őröket is. Dühöngése közben királysértésre is ragadtatta magát. Egyidőben a börtönudvaron a következőket kiáltozta:

— A királytól kezdve a miniszterig mindenki gazember, a többi pedig szamár!

A királysértést később egy levélben is megismételte, amelyben ezenkivül azzal fenyegetődzött, hogy *fölrobbantja a szegedi rendőrséget.* Két rendbeli királysértés miatt került a mult évben biróság elé, de akkor oly furcsán viselkedett, hogy a biróság szükségesnek tartotta elmeállapotát megvizsgáltatni. Valósággal őrjöngött a tárgyaláson s egyre azt hajtogatta, hogy ő nem épelméjü. Az orvosszakértők azonban hosszabb megfigyelés után azt találták, hogy az álgróf elméje rendben van és igy Ulmann Frigyes ma ujra a biróság elé került. A tárgyaláson beismerte a terhére rótt cselekményeket, ellenben most is követelte, hogy szállitsák elmeintézetbe, mert ő őrült.

— *Hisz én nagyrabecsülöm őfelségét* — végezte — s öt megbántani nem akartam. Azért használtam róla a sértő kifejezéseket, hogy ebből is lássák, milyen bolond vagyok

én. A biróság az álőrültet *tizenötnapi fogházra itélte*. Blum Vince fölebbezett:

— Életem végcélja, hogy őrültek házába kerüljek és addig nem nyugszom, mig azt el nem értem.

Lefoglalt pikáns könyvek.

— *A detektiv mint gróf és hordár.* —

Fővárosi tudósitónktól.

Arad, augusztus 24.

Budapest székesfőváros állami rendőrsége roppant körültekintéssel s még nagyobb szeretettel őrködik a jó magyar erkölcsökön. Türi, hogy az éjszaka leányai már a kora esti órákban a legforgalmasabb helyeken és a legnyilvánosabb kávéházakban megjelenhessenek és azért ad engedélyt két Andrássy-uti kávéháznak a nőtartásra. Ezt abból a nemes indokból engedi, mert ugy okoskodik, hogy jobb mégis, ha tisztességes publikum között jár a prostituált, mint a saját fajtája között, mert igy van rá kilátás, hogy a szerencsétlen teremtés jó utra terelődik.

De az erkölcstelenséget nemcsak igy pusztitgatja az államrendőrség, — hanem igyekszik azt már a csirájában elfejtani. Tudja, hogy legveszedelmesebb a nyomtatott szó, de még veszedelmesebb ingerlő szerszám a kép, amely szemléltet és ezért a pornográf iratokra tart, amikor alkalom kinálkozik rá, hajtóvadászatot.

Ilyen vadászat volt tegnap is pornográf iratokra, amelyek *Martos* Adolf könyvkereskedő pincéjében huzódtak meg nagy csendesen.

Egy hordárnak öltözött detektiv jelent meg a váci-körüti könyvesboltban tegnap s óvatosan félrehivta a gazdát.

— Egy gróf, egy lengyel főur valami pikánsat akar olvasni, ha már itt van Budapesten. Tudom, hogy önnek vannak raktáron ilyen „fájn" delgai, jó pénzt kap értök, ha egy mintakollekciót tud szállitani.

A kereskedőnek nem egy izben voltak kellemetlenségei a rendőrséggel ez irodalmi termékek miatt és persze gyanut fogott.

— Nekem nincsenek pornográf könyveim — mondta — azonban jó pénzért be tudom szerezni, ha a gróf urnak nagy szüksége van rájuk.

— Nagy szüksége van rájuk — felelte egy széles kézmozdulattal a hordár. — Nagy és sürgős szüksége van a könyvekre. Csak gyorsan tessék beszerezni, mielőtt még elutazna az excellenciás.

Martos azonban meg van kenve sokféle hájjal és igy nem ugrott be az üzletbe. Felirta a gróf nevét és még aznap érdeklődött a szállóban, vajjon ott lakik e a lengyel nemes. Persze ott lakott, mert viszont a detektiv a szállodában már mint gróf szerepelt egy napig.

A hordár jött és a könyv be volt szerezve. Gyönyörü kiállitásu példány, tele a legkülönfélébb disznóságokkal. A hordár kifizette és csak ezt mondta:

— Majd jövök nemsokára, majd jövök és többet is elviszek. Jó vevő leszek én, nagyon jó vevő.

Bizony jött és bizony jó vevő volt. Már egy félóra mulva megjelent, de hordári sapka és zubbony nélkül. A kiséretében pedig egy fogalmazó és két közrendőr jött.

— Már mindent tudok — üdvözölte a küldöttséget Martos Adolf keserü mosolylyal. — Tudok mindent, kegyetlenül bent vagy k a sárban. Ne is faggassanak az urak, menjenek le a pincébe és vigyék el azt a ládát a legbelsőbb sarokból.

Egy lámpa világitása mellett nagyhamar rábukkantak az erkölcstelen leletre és a fogalmazó kezét az arcára téve, ugy az ujjain át olvasta nagy szemérmetesen az izgató szörnyüségeket. Ham rosan el is szállitották Kreesányi Kálmán detektivfőnökhöz a rakományt.

Elitélt aradi borkereskedő.

— **Negyven hektoliter must megsemmisitése. — Borkereskedők akciója.** —

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, augusztus 24

Az aradhegyaljai szőlősgazdák és bortermelők körében a közelgő szüret alkalmából nagyjelentőségü mozgalom indult meg. A mozgalom már olyan stádiumban van, hogy nemsokára elkészül a földmivelésügyi miniszterhez intézendő memorandum. A memorandumban Aradhegyalja bortermelői és borkereskedői arra kérik *Serényi* Béla grófot, tegye lehetővé, hogy a Darányi-féle bortörvény intézkedéseinek megváltoztatásával, miként ezelőtt, *ugy ezután is keverhessék a mustot szalicillal.* A Darányi-féle törvény ettől őket eltiltotta és ezáltal beláthatatlan jelentőségü károkat okozott nekik. A must ugyanis egyike a legkelendőbb árucikkeknek, amelyet különösen Erdély keleti részein kedvelnek nagyon. Sok száz hektoliter mustot szállitanak el évenkint a Hegyaljáról. Eddig a szállitás nem ütközött nehézségekbe, mert a szalicil meggátolta a must kiforrását, ha a szállitás öt-hat napig is tartott. Darányi azonban eltiltotta a szalicilt, ami által a musttal való kereskedésre végzetes csapást mért. Már a törvénytervezet tárgyalása alkalmával feljajdultak a borkereskedők és a parlamentben is történtek felszólalások, amelyeket azonban a miniszter nem vett figyelembe. A szőlősgazdák azt remélik, hogy *Serényi* Béla gróf meghallgatja ezt a kivánságot, amely annál jogosabb, mert a szalicil a mustra teljesen ártalmatlan.

A közelgő szüreten kivül egy más momentum is merült fel, amely a szőlősgazdákat erélyesebb mozgolódásra ösztönözte.

Bedő Árpád dr. kihágási biró nemrégiben háromszáz korona pénzbüntetésre itélt egy aradi tekintélyes bornagykereskedőt azért, mert a bortörvény emlitett rendelkezésének áthágásával nagyobb mennyiségü mustba szalicilt kevert, hogy egy nagyobb rendelésnek eleget tehessen. Ennek az ügynek érdekes részletei vannak, amelyeket a következőkben ismertetünk:

Még a mult év őszén történt, hogy *H.* aradi borkereskedő nagyobb megrendeléseket kapott Erdélyből mustra. Körülbelül *negyven hektoliterről volt szó*, amelyeket a kereskedő rendeléseszerüen elszállitott. A vevő azonban megtagadta az átvételt azzal a kifogással, hogy szalicil van benne, egyuttal feljelentést tett az aradi kihágási biróságnál a bortörvény rendelkezésének megsértése miatt.

A kihágási eljárás megindult. H. tagadta, hogy a mustba szalicilt kevert volna. Bedő dr. elrendelte a must vegyi felülvizsgálását és egy üveg mustot Budapestre, egy másik üveget Kolozsvárra küldött a vegyvizsgáló intézetekhez. Néhány hét mulva megérkezett a két vegyvizsgáló intézet véleménye. Nagy volt azonban a meglepetés, mikor a véleményeket felolvasták. *A két vélemény homlokegyenest ellenkezett egymással.* A budapesti megállapitotta a szalicilt, a kolozsvári pedig annak a nézetnek adott kifejezést, hogy a mustban egy csöpp szalicil sincsen.

A kihágási biró a két vélemény közül a budapestit fogadta el mértékadónak és *H.-t elitelte.* Az itélkezésnél azonban figyelembe vette a nagyszámu enyhitő körülményt. Nevezetesen, hogy a két vegyi vélemény ellentétes és hogy az uj bortörvény, amely a szalicilozást megtiltja, csak rövid ideje lépett életbe és noha a törvény elzárással sujtja a borhamisitást, csupán háromszáz korona pénzbüntetésre itélte. A főbüntetésnél azonban sulyosabb volt a mellékbüntetés: a *kihágási biró a negyven hektoliter mustot elkoboztatta és megsemmisittette.*

Az itélet a hegyaljai bortermelők között érthető megütközést keltett. A borellenőrzőbizottság, amelynek Vannay adóügyi tanácsnok az elnöke, szintén foglalkozott az ügygyel és kissé szigorunak találta az itéletet. Ennek a bizottságnak az egyik tagja inditotta azután meg a jelenlegi akciót.

Varjassy Lajos dr., az iparkamara titkára a következőkép nyilatkozott a dologról:

— A Darányi féle törvény egyike a legszerencsétlenebb alkotásoknak. A borkereskedőknek és termelőknek érdekeit sok intézkedése sérti. Nagyon helyénvalónak találom az akció megindittását.

Szabó Zoltán, az aradhegyaljai szőlősgazdák egyesületének elnöke ezeket mondta:

— Semmiféle memorandum itt nem használ. Egy mód van csak: novelláris uton kell megváltoztatni a törvény sérelmes intézkedéseit. Nézetem szerint deputációt kellene meneszteni a miniszterhez oly férfiu vezetésével, akinek sulya és befolyása biztositja a sikert és a parlament vezetőembereit kellene rátenni, hogy a dolgot a kezükbe vegyék.

IRODALOM ES MÜVÉSZET.

* **A nyári kritika** érdekes termékeiből való az alábbi kis szemelvény: „Amint a mult számunkban már irtuk, a szintársulat az előadásokat megkezdte a nagyvendéglő nagytermében. Jelezték, hogy szinre került az „Obsitos" igen kevés nézőközönség részvételével. A szintársulat tagjai maszkban csillogtatták szinészi rátermettségüket. Vasárnap előadás nem volt a nagyvendéglőben, mert ott tartatott meg az aranyifjuság táncmulatsága. Kedden jutalomjátékul szinre került csekély nézőközönséggel a „Sötét titok" cimü kacagtató bohózat, amelyben a főszerepet remekül játszotta Zöldberely Alfréd. Alig hisszük, hogy a nagy kiadás után valami jutott volna a jutalmazandó részére, pedig szebb és jobb, müvészieseb alakitást Adán alig látott a közönség. Nehogy azt higyje az olvasó, hogy egyedül most emlitett játszott remekül és müvészieseb, a többi társai minta összebeszéltek volna, megmutatták azt, hogy habár kevés is a jövedelem, de van erős akaraterő, van hajlandóság és van ügyesség midannyiban.

* **Bujdosó emlékek** a cime az Uránia uj müsorán szerepló egyik legpompásabb drámának. Egy fiatal asszony szerelmes lesz egy fiatal zongoramüvészbe. Nem tud ellenállni érzelmeinek és már-már elbukik, amikor egy véletlen a tisztességes élet számára megmenti. A szalon falán függ az asszony édesanyjának a képe, amely rendkivül hasonlit az asszonyhoz. Álmában megelevenedik előtte édesanyja képe és lejátszódik egész drámája. Apja reglepi anyját szeretőjével, párbajt vivnak. Az asszony közbeveti magát és véletlenül a szeretője törje döfi keresztül. Az asszonyt szerető férje kelti fel lázas álmából. A fiatal asszony visszagondolva álmára, visszautasitja a müvész szerelmét. 241

GYÁSZROVAT.

Halálozás. *Tamasdán* István románeeskai görög keleti lelkész 65 éves korában meghalt. Ma délután temették el. A temetőn az aradi román szentszéket *Goldis* László kár képviselte. A végtisztességen a községgész intellige ciája megjelent.

Traility Szvetozár magyarpécskai szerb lelkész fiatal felesége ma meghalt.

Kalap, cipő, nyakkendő . . .

— *Érdekes kilakoltatási pör.* —

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, augusztus 24.

Valamennyi aradi férfidivatkereskedő nagy érdeklődéssel várja annak a pernek a kimenetelét, amelyet a napokban tettek folyamatba az aradi kir. járásbiróságon. A perben elvi jelentőségű itélet várható. Arról van szó, tarthatnak-e ezután is nyakkendőt és egyéb fehérneműt az aradi cipő és kalapkereskedők vagy sem.

A per historikuma a következő:

A szabadság-téri *Nádasdy*-palotában *Iványi* Menyhért kalap és cipőkereskedő 1909. novemberében üzlethelyiséget bérelt, állitólag azzal a kikötéssel, hogy addig, amig a szerződése tart, más hasonnemű kereskedésnek nem adnak ki helyiséget. Fél év előtt beköltözött a palotába *Eisele* János játékkereskedő, aki csakhamar férfidivatcikkeket is kezdett árusitgatni. Ez természetesen kellemetlenül érintette Iványit, aki a szerződéssel kezében felment a ház gondnokához és követelte, hogy tiltsák meg Eiselének a férfidivatcikkek árusitását vagy tegyék ki a helyiségből. A házgondnok azt felelte, hogy Iványi kalap és cipőkereskedő, s csakis ilyen cikkek árusitására szólt a szerződésbeli kikötés, minthogy pedig Eisele ezt nem árulja, nem is mond fel neki. Tulajdonképen Iványinak sem szabadna férfidivatcikkeket árusitani a szerződés szerint. Ezen aztán összekülömböztek és a házgondnok néhány nap előtt keresetet adott be *Iványi kilakoltatása iránt*, azon a cimen, hogy a kereskedő megszegte a vele kötött szerződést, amikor kalapon és cipőn kivül nyakkendőt, gallért és egyéb divatcikkeket is árusitott.

Ezzel szemben a kereskedő arra hivatkozik, hogy a házgondnok neki az üzletet „kalap, cipő stb." árusitására adta bérbe. Ebben a „*satöbbi*-" ben foglaltatnak a férfidivatcikkek, igy tehát ő a szerződést nem szegte meg. Egyuttal, minthogy Eisele már hónapok óta árulja azt ő szakmájába vágó holmikat és ezáltal neki nagy károkat okozott, viszontkeresetet inditott a házgondnok ellen.

A biróság szakértőkkel fogja megállapittatni, van-e joga a kalap- és cipőkereskedőknek, — akik az ipartörvény szerint külön kategóriát képeznek — férfidivatcikkeket is tartani, vagy sem és hogyan értelmezendő a „*satöbbi*" kifejezés. Ki fogja kérni erre nézve az aradi kereskedelmi és iparkamara véleményét is. Már most, ha az itélet a kereskedőre nézve marasztaló lenne, ez azt jelentené, hogy egyetlenegy cipő, kalap-kereskedő sem tarthatna ezután divatcikkeket, noha ezidőszerint majdnem mindegyik árul. Ha azonban Iványira kedvezően dől el az ügy és a biróság elfogadja a „satöbbi" oly értelmezését, mint ahogy a kereskedő szeretné, ez esetben Eisele Jánosnak vagy ki kell költözni a Nádasdy-palotából, vagy pedig be kell szüntetnie az uri divatcikkek további árusitását. Ez azonban remélhetőleg nem következik be. Az se lehetetlen, hogy békét kötnek a pörös felek és egyik kereskedő se károsodik, ami még a legüdvösebb volna.

TANÜGY.

(—) **Kessler Izabella-féle magán elemi iskolában a beiratások szeptember elsejével kezdődnek.** Jelentkezni lehet Eötvös utca 18. sz. I. emelet. 3260

(—) **Az Aradi Zenekonzervatoriumban** (Szabadság-tér 21. sz.) **a beiratások szeptember 1-én kezdődnek.** 3246

Szabad a szerelem.

— *Egy aradi öreg ur panasza.* —

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, augusztus 24.

Az aradi kihágási biró előtt néhanapján a tiltott járdafoglalások és éjjeli csendháboritások esetei közé az élet besodor kissé pikáns, kissé regényes, de egészükben rendkivül érdekes eseményeket is. Ha például az ember a statisztikus szemével osztályozná a *Bedő* Árpád dr. előtt folyó ügyeket, akkor arra a meglepő eredményre jutna, hogy az utóbbi időben a kávéházi szeparék meglehetős nagy forgalmat okoznak az ő irásztalán. Egy-egy nagyobb mulatság után egész társaság kerül a biró elé, a melyben lumpok, pincérek, kasszirnők tarka összevisszaságban vonulnak fel mint vádlottak, tanuk és feljelentők. A kávéházi életet élő Aradnak ime a kávéházban is sok ügye-baja támad. Határozottan megállapitható, — tessék csak társadalmi életünk megfigyelőinél érdeklődni — a kávéházi felirónő, népnyelven „kasszirnői" elég jelentős szerepet kezd játszani — *az öreg urak életében.*

Joggal mondható öreg urnak *D. M.* aradi gazdag kereskedő, aki saját bevallása szerint hatvanöt esztendős és az aradi kihágási biróság előtt fáradságot nem kimélve, meglehetős nagy apparátus felvonultatásával akarta kiszközölni azt, hogy barátnőjét, *É. R.* kávéházi felirónőt *távolitsák el Aradról, mert ő — módfelett féltékeny.* A biró, mielőtt ezt a csekély szivességet megtette volna D. urnak, kivánosian, meg kötelességszerüen érdeklődött az iránt, vajjon alapos-e a féltékeny szeladonnak az az állitása, hogy az ő öreg, de hevülő szivének bálványa másokkal is szivesen megosztja üres óráinak örömeit? Mert a magaskoru donjuan tudniillik tanukat vonultatott fel, akikkel bizonyitandó volt, noha ő elég sürün nyujtotta annak bizonyitékát, hogy hogy „öreg ember nem vén ember" és minden bizonyitási eljárás után papiros pénzzel dokumentálta, mekkora áldozatokra kész, csakhogy az imádott nőt egyedül ő mondhassa magáénak, ez mégis hütlen, csapodár a másokat sokkal olcsóbban részesitett mosolyának szemlélhetésében.

A tanuk meg is jelentek. Az egyik meg is esküdött arra, hogy ő volt az a szerencsés, akit őnagysága kitüntetett bizalmával.

— Ugy néz ki ez az ur, mint akit egy csinos hölgy kitüntet? — kérdezte a birótól a tanura mutatva a felirónő.

— Bizony nem — válaszolt ez mosolyogva és a tanu vallomását nem fogadta el.

Szerelme lángolását bizonyitandó, elmondotta a csalódott aggastyán, hogy hajlandó lett volna még arra az áldozatra is, hogy elutaztassa Aradról és kiragadja a kisértések hálójából.

— Kétszáz koronát ajánlottam fel, ha elutazik. De ő nem fogadta el. *Ezret akart.* Hogy miért, biró ur? Csak azért mert tudta, hogy én annyit nem fizetek és ő igy tovább is Aradon maradhat és tovább facsarithatja az én bánatos szivemet.

A biró ezek után befejezte az eljárást és meghozta az itéletét.

É. R. felirónőt *felmentette* a vád és következményei alól, még pedig azzal az érdekes és nem közönséges, igen sokak által bizonyára örömmel fogadott indokolással, hogy az állandó szerelmi viszony nem minősithető titkos prostituciónak, mert akkor a vadházasságban élőket is büntetni; kellene. Már pedig a törvény nyiltan elismeri a vadházasság intézményét, noha bizonyos, hogy az ilyen házasságban élők sem ebédelnek nefelejtset ibolya köritéssel, hanem bizony elfogadja az asszony a házastársa keservesen szerzett tiz és husz koronáit.

HIREK.

Sztrájkra készülnek a vasuti orvosok?

— *Kevés a fizetés.* —

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, augusztus 24.

Szokatlanul érdekes jelentést kaptunk Budapestről. A távirat szerint a magyar államvasuti orvosok rövid időn belül sztrájkba lépnek, ha a Máv. intézősége meg nem hallgatja régi panaszaikat. Ez ügyben kérdést intéztünk egy ismert aradi pályaorvoshoz, aki olyan kijelentést tett, hogy neki nincs tudomása erről a fenyegető mozgalomról. Annyi tény, hogy a pályaorvosok már évek óta *hiába kérik* anyagi ügyeik megfelelő rendezését.

A föltünést keltő ügyről ezek a jelentések számolnak be:

Budapest ről táviratozzák: A Nap értesülése szerint az államvasuti pályaorvosok zugolódnak anyagi helyzetük miatt. Tegnap ülést tartottak, amelyen elhatározták, hogy mégegyszer megkisérlik bajaik orvoslását, s ha most sem hallgatja meg őket a magyar államvasutak vezetősége, *hétszáz pályaorvos sztrájkba lép.*

Kronstein Vilmos aradi magyar államvasuti orvos kérdésünkre a következőket volt szives mondani a pályaorvosok helyzetéről:

— A pályaorvosok mozgalmáról mi semmitse hallottunk. Szó volt egyszer régebben, ezelőtt két esztendővel a pályaorvosok helyzetének javitásáról. *Egy kétszáz tagu küldöttség járt akkor Kossuthnál*, aki kijelentette, hogy a pályaorvosok ügyét is akkor fogja rendezni, amikor a többi vasuti ügyeket. Ez persze csak igéret volt, mert ezirányban azóta se történt semmi. Akkor a pályaorvosok több tekintetben kivántak javitást. Igy azt, ha elmennek a vasuttól, olyan dijazást kapjanak, mint a nyugdijasok. Mert most nagyon gyenge a javadalmazásunk. Törzsfizetésünk rendszerül kevés, Aradon, ahol négyen vagyunk, fejenkint 2000 koronát se kapunk s csupán az a kedvezményünk, hogy a fütést, világitást olcsóbban kapjuk és a vasuton ingyen utazhatunk.

— **Időjárás.** Az aradi meteorologiai intézet jelentése szerint e hó 25-én az időjárás: elvétve csapadék, melegebb.

— **A trónörökös köszönete Rothschildnak.** Weidhofenből táviratozzák: Hajnali 3 óra 42 perckor érkezett meg Ferenc Ferdinánd trónörökös. A szalonkocsit lekapcsolták és egy mellékvágányra tolták. A trónörökös aludt. Hét órakor reggel megjött három automobilon a vendéglátó házigazda, Rothschild Albert báró, fia Alfonz és jószágigazgatója. Vártak egy negyed órát, mig a trónörökös elkészül öltözködésével, akkor Ferenc Ferdinánd főherceg megjelent a szalónkocsi ablakánál s nyájasan üdvözölte a bárót. Majd vele automobilra ült, a másik két automobil követte a trónörököst. Először a weidhofeni kastélyba mentek reggelire, nyolc órakor pedig folytatták az utat Steinbach felé. Rövid tartózkodás után a trónörökös és házigazdája ugyancsak automobilon Lengauba ment megnézni a mintagazdaságot. Tizenkét órakor dejeuner-n látta vendégül báró Rothschild a trónörököst, utána szarvasra vadásztak. Délután négy órakor utazott el a trónörökös Salzburgba. A prágai Bohemia cimü lap a legmegbizhatóbb helyről azt jelenti, hogy a trónörökös látogatása ugynevezett *köszönő* látogatás volt. Ugyanis Rothschild nagy részvényese a ritkovici és más vasmüveknek, a melyek a Dreadnoughtokhoz szük-

séges részeket minden jótállás nélkül előlegezték. Ugyanis a nagy hajókhoz szükséges összegeket a delegáció még nem folyósította és azokat a delegáció engedelme nélkül, pénzhiányában *hitelbe* készitették. Rothschild vasmüvei sokat hiteleztek a hajók számára és a trónörökös most ezt köszönte meg a nagy vagyonu Rothschildnak.

— **A miniszterelnök utazása.** Osztendéből jelentik, hogy Khuen-Héderváry gróf, neje és Bárczy István titkára kiséretében odaérkezett. Az ott időző magyarok üdvözölték. A miniszterelnök szept. 14 ig Osztendében marad, onnan Budapestre jön állandó tartózkodásra.

— **Az 560 milliós kölcsön.** *Párisból* jelentik: Politikai és pénzügyi körökben a magyar kölcsönről nagyon tartózkodóan nyilatkoznak, azonban azt tartják, hogy a nagy kölcsön mégis megkötésre kerül, ha elsimitják azokat a differenciákat, melyek a Déli Vasut kötvény tulajdonosainak a társaság fennállásában való bevonása és a limnovai petroleum finomitó elleni rendszabályok tekintetében fennállanak. Bécsben tudni vélik, hogy a magyar kormány csak a közeli heteket akarja bevárni, hogy tájékozódjék, megkapja-e a kölcsönt vagy sem Párisban. Az a meggyőződésük, hogy csak az átvételi árfolyam redukcióját akarják kieszközölni és nincs kizárva, hogy a francia bankok is résztvesznek az akcióban.

— **A német trónörökös — díszdoktor.** Königsbergből jelentik: Frigyes Vilmos porosz trónörököst az itteni Albert egyetem aulójában ma az egyetem díszdoktorává avatták fel. Frigyes Vilmos a porosz trónörökösök között a negyedik, aki a rektori méltóságot viseli.

— **Személyi hir.** Ottenberg Tivadar, az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatója tegnap Karlsbadból hazaérkezvén, az intézet vezetését átvette.

— **A hadügyminiszter bukása.** Néhány nappal ezelőtt bejárta a bécsi lapokat az a hir, hogy *Schönaich* közös hadügyminiszter lemond. A miniszter most hat heti szabadságot kapott a felségtől s szabadsága letelte után már nem foglalja el állását. Schönaich ugyanis a trónörökössel került konfliktusba az elmaradt királygyakorlatok miatt és ezért kell most lemondania.

— **Kitüntetett magyar főrend.** Berlinből jelentik: Vilmos császár *Radvánszky* Albert báró főrendet, magyar kamarást a Szent-János rend tiszteletbeli lovagjává nevezte ki.

— **Vilmos császár és a Nobel-dij.** Krisztániából jelentik: A Nobel-dij bizottság elnöke ma megcáfolja azt a hirt, hogy ő, vagy a bizottság más tagja a német császárt a békedijra ajánlotta volna.

— **Lajos napja.** A *Kossuth Lajos* asztaltársaság hétfőn este társas vacsora keretében ünnepli Kossuth Lajos névnapját. Az ünnepi beszédet *Szabó* Frigyes dr. ügyvéd mondja.

— **Aradi ügyvédjelöltből — aviatikus.** Az aradi repülőgép feltalálók száma ismét növekedett. *Német* Jusztin ügyvédjelölt egy biplánrendszerü repülőgépet talált fel. A biplán a vizszintes síkban a csucsával a haladás irányába forditott *V* alakban megtört és a függőleges baránsikban pedig a madár szárnyához hasonló görbülettel alakitott tartó-felületekkel bir, melynél a magassági- és oldalkormány egyesitve van.

— **A tőzsde áldozata.** A békésmegyei Endrődről jelentik, hogy *Kovács* Mihály nyugalmazott tiszttartó tőzsdén elvesztve vagyonát, hirtelen megőrült. Nyakát borotvával átmetszette, meghalt. Neje tavaly lett öngyilkos.

— **Lemondott lelkész.** Békéscsabáról jelentik: Több izben megirták a lapok, hogy a csabai luteránus egyházban állandó viszálykodások uralkodtak. Ezeknek központja *Szeberényi* Zs. Lajos igazgató-lelkész volt, aki állandó haragban állott az egyházközség vezetőivel. Most végre lecsendesülnek ezek a viharok. Szeberényi Lajos a mai presbiteri ülésen lemondott állásáról, s vele együtt távozik *Sailer* Gyula egyházi felügyelő is. A gyülés, amelyben a lemondást bejelentették, kissé izgalmas volt. Miután elhatározták, hogy a lemondott Sailer Gyula érdemeit jegyzőkönyvbe iktatják, Szeberényi Zs. Lajos igazgató-lelkész emelkedett szólásra. Beszédében kifejtette, hogy az igazgató-lelkészi állásáról ő is lemond, e tiszteséget csupán addig tartja meg, amig a felügyelői állás betöltés alá nem kerül.

Egy hang: Hála Istennek, hogy lemond! De miért nem mond le tüstént?!

Szeberényi Zs. Lajos: Tüstént nem megyek, de a felügyelő-választás után éppen az ilyen elemek miatt okvetlen távozom az igazgató-lelkészi állástól, de azért a társadalom és az egyház ellenségei ellen tovább is harcolni fogok, mint ahogyan harcoltam eddig is. — Ezután *Linder* Károly erzsébethelyi lelkész szólalt fel. Beszédében arra kérte Szeberényi Zs. Lajost, hogy igazgató-lelkészi állását ne csak a felügyelő választásáig tartsa meg, hanem ez év végéig, ameddig mandátuma tart. — Hasonló szellemben szólalt fel Zsilinszky Endre presbitériumi tag is, aki a presbiterium hasonló óhajának adott kifejezést, de egyuttal erélyesen rászólt arra a közbekiáltóra, aki a presbiterium méltóságához nem illő közbekiáltással zavarta meg a komoly tárgyalást. A felszólalások után Szeberényi Zs. Lajos igazgató-lelkész kijelentette, hogy a presbiterium óhajtásához képest igazgató-lelkészi állásában ez év végéig megmarad.

— **A Zeppelin VI. felszállása.** Strassburgból jelentik: A Baden-Badenben állomásozó *Zeppelin VI.* ma felszállott s elrepült Strassburgig. A lakosság a léghajót mindenütt nagy örömujjongással fogadta. A léghajó ma délután résztvett a baden-badeni virágkorzón, amikor utasokat is vitt fel. Egy felszállás 400 márka.

— **Herczeg Ferenc uj villája.** Budapestről irják: Érdekes kérvényt tárgyalt ma délután a fő- és székváros magánépitési albizottsága. *Herczeg* Ferenc azzal a kéréssel fordult a tanácshoz, hogy az I. kerület Hidegkuti ut 7807. helyrajzi szám alatti telken engedélyezze egy emeletes villa épitését. A tanács ma tárgyalta a beterjesztett kérvényt és a terveket s mivel az engedély kiadása ellen nem volt észrevétel, az épitési engedélyt a bizottság egyhangulag megadta.

— **Az őrmester balesete.** *Temesvárról* távirattozzák: A 7 ik hadtest nagygyakorlatainál, melyek tegnapelőtt kezdődtek, sulyos baleset történt. *Fischer* Mihály tüzérőrmester roham közben lebukott lováról s néhány lovas átgázolt rajta. Állapota sulyos.

— **Aradváros adókivető bizottsága** augusztus 26 án reggeli 9 órától a Weitzer János-utcai fiuiskola földszinti részében az alább felsorolt ujonnan keletkezett III. oszt. kereseti adó köteles vállalatok III. oszt. kereseti adóját fogja megállapitani: lacikonyha tulajdonos, lakatos, lapkiadó, látszerész, lisztkereskedő, lókereskedő, lovarda vállalkozó, magántanitó, malomtulajdonos, műszerész, művész, nyomdász, órás, orvos, óvoda tulajdonos, pálinkakereskedő, próba-játék bábu készitő, piperész, papirkereskedő, portás, rőfös és rövidáru kereskedő, ruhakereskedő, sertéskereskedő, sörraktáros, sütő.

— **Megkinzott haditengerészek.** Irtunk arról, hogy a *Karl VI.* nevü hadihajó 38 magyar tengerészre megszökött. Az egyik fiu ma a következő levelet küldte egy fővárosi ujságnak:

— Montevideoból irom levelemet. Március elsején indultunk el a Karl csapathajón Amerika felé Pólából. Már kora reggel a kikötőben volt az egész lakosság. Fehér kendőkkel integettek, amikor eltáveztunk a kikötőből. Végig hajóztuk Olaszország partjait és Algirban vetettünk horgonyt. Március 14-én Cadixba értünk. Hét napig állott itt a hajó. Ezalatt hatezer métermázsa szenet vettünk fel. A szenet szokás ellenére az agyonfáradt matrózoknak kellett behajózni, bár rendesen a kikötői napszámosok végzik ezt a munkát. Az irtózatos forróságban rettenetes gyötrelmet okozott ez a munka, dehát takarékoskodni kellett a hajópénztár részére. Április 4 én mentünk át az egyenlitőn; ekkor nagy mulatság volt a hajón, négereknek, indiánoknak öltöztünk fel. Ezután keserves napok következtek. *A legénységet éheztették*, nem adtak nekik enni. E miatt két izben is *sztrájk tört ki a hajón.* Már ekkor olyan volt a hangulat, hogy tömeges szökésre számitottak. Mikor Braziliában partot értünk, nem volt szabad senkinek kiszállni: csak a tisztek szálltak a partra és egy kadét. Mikor visszatért, mesélte, hogy erővel ott akarták tartani. Oriási a munkáshiány és tizenöt korona napszámot igértek neki, ha ott marad. Huszonegy napig állottunk a parton, ezalatt tizenkilencen szöktek el. Nem birták ki tovább a kinzást és *Dragoilow* Sándor alparancsnok komiszkodásait.

— **Magyar müvész tragédiája Rómában.** Rómából jelentik: Az itteni magyar müvészeti akadémiában, amely tudvalevőleg a *Fraknói* Vilmos püspök alapitása, tegnap éjfélkor titokzatos öngyilkosság esete történt. Ez időtájt az akadémia nagy társalgó termében tartózkodott *Mikó* Endre, nagyszebeni illetőségű, 23 éves müvésznövendék és leveleket irt. Kevéssel azután, hogy Mikó a levélirással végzett, hirtelen lövés dördült el a teremben és rögtön utána Mikó elhagyta a társalgót és a lépcsőkön letámolygott a földszintre. A lövés zajára az akadémia épületében nagy mozgolódás támadt. A portás a nagyterembe sietett és ott vérnyomokra bukkanva, az igazgató lakosztályára ment és felköltötte az igazgatót. A felriadt igazgató a társalgóba sietett és telefonon felhivta a Porta Pian levő rendőri állomást. Nemsokára megjelent két rendőr kiséretében egy rendőrtisztviselő, aki a helyszinén egy megtöltött Browning-revolvert és Mikó Endre egy hátrahagyott levelét találta. A nyitva fekvő levélben Mikó Endre megirta, hogy öngyilkossá lesz, de mivel az akadémia helyiségeiben nem akarja szándékát végrehajtani, ezért kéri a rendőrséget, hogy holttetemét a szomszédos üres telken keresse. A rendőrség kiküldöttei erre az öngyilkosjelölt keresésére indultak. Kikutatták az akadémia egész környékét, de az állitólagos öngyilkosnak seholsem tudtak nyomára akadni. Mikó Endre, ugylátszik, nyomtalanul eltünt. A rejtélyes öngyilkosság ügye a magyar müvészkolónián nagy izgalmat keltett.

— **Tisza István és az aradi kávés.** *Tóth* Imre, a Hazám-kávéház tulajdonosa a következő kijelentést tette előttünk a minap megjelent cikkünkre vonatkozólag: Tisza István gróf levelében nem volt említés arról, hogy őt anyagi támogatásban akarja részesiteni, viszont azonban nem is fogadta volna el. Szemét Bécsben a Josefinumban operálta meg Fuchs dr. s ő itt 72 napig időzött. Az ott tartózkodás, valamint az operáció költségeit sajátjából fedezte.

— **Aradi orvos előadása.** A most Miskolcon tárgyaló „Magyar orvosok és természetvizsgálók" vándorgyülésén az ott egybegyült orvosok különös gonddal és nagy készültséggel foglalkoztak az Ehrlich-Hata 606-os arzénkészitménynek a vérbaj gyógyitására immár világhirü nevezetességgel biró gyógyitó hatásával. E tekintetben legnevezetesebb előadásai voltak Detre László dr. egyetemi m. tanárnak és Sállei dr. budapesti szakorvosnak. Szigeti Henrik dr. temesvári kir. törvényszéki orvos szellemes hozzászólásban kimondotta, hogy az Ehrlich-Hata 606-nak törvényszéki orvosi jelentősége is nagy. A kérdés tárgyalásához *Auszterweil* László dr. a következő általános helyeslésssel fogadott hozzászólásban vett részt: „Szigeti dr. törvényszéki orvos szellemes megjegyzését osztja hozzászóló, amely szerint arzénmérgezéseknél a védelem előrelátható tólag azon kifogással fog élni, hogy a birósági vegyész által kimutatott árzénmérgezést nem szándékosság, nem bünözés okozta, hanem a hullarészekben kimutatott arzén méreg syphilises betegnek az Ehrlich Hata arzén gyógyszerrel történt gyógykezelésből ered. Azért a bünügyi judicaturia és az igazságszolgáltatás szempontjából a kérdést tanulmányozni kell, hogy a védelem kifogása kétségtelen és határozott vizsgálatokon alapuló érvekkel megcáfolható legyen. Ugyancsak tartott előadást külön Auszterweil László dr. aradi orvos a törvényszéki orvosi praxisból. Ugyanis ösmertetett egy az aradi törvényszék területén leját-zódó nagyon ritka és sajátszerü lösérülési esetet, amelyben a lövés átlikasztotta a sérült szivét, mig ellenben a szivburok sértetlen maradt.

— **Aki öngyilkosságból akart megélni.** Nagyváradról irják: Könnyü keresetforráshoz akart jutni Murbász Ferenc téglagyári munkavezető. Az öngyilkosságot választotta kenyeréül. Furcsán hangzik, de igy van. Murbász Ferenc az Incze-féle téglagyár alkalmazottja volt, ideje azonban kitelt s igy elbocsátották. Dolgozni nem igen szeretett s nem is járt ujabb munka után. Hanem levelet irt Incze Lipóthoz s bejelentette, hogy öngyilkos lesz, ha nem küldenek neki 20 koronát. Incze Lipót megszánta a dologtalan embert, s küldött neki 20 koronát. Murbász Ferencnek megtetszett az üzlet. Mindjárt még egy levelet irt. Most már 50 koronát kért. És megjegyezte a levélben, hogy ott fog állani a Kapucinus-utcán a gyár irodája előtt. Ha kihozzák neki a pénzt, jó, ha nem, ott mindjárt agyonlövi magát. Erre az irodából intettek Murbász Ferencnek, hogy csak várjon. Közben pedig telefonáltak a rendőrséghez, ahonnan egy detektiv jött. Murbász Ferencet ott találta a detektiv az utcán.

— Hát okvetlen kell az az ötven korona? — kérdezte a detektiv.

— Igen, mert különben lövök, — felelt ridegen Murbász.

A vakmerő embertől a következő pillanatban már elvette a rendőr a revolvert s vitte be Murbász Ferencet a kapitányságra. A kihágási biróság elé állitották hamarosan a veszedelmes embert, akit hazatolonczolnak Nagybecskerekre.

— **Tanulók ingyen balesetbiztositása.** *Ifj. Klein* Mór aradi könyvkereskedő-cég érdekes tervet valósitott meg. A nevezett cég ugyanis *összes eddigi diákvevőit baleset ellen 3000 koronára biztositotta* és az illető vevő biztositási kötvényeiket a cég üzletében *már át is vehetik*. A régi vevők biztositása mellett elhatározta a cég, hogy a tanulóifjuságnak ezután is 1 koronáért árusitja a 3000 koronára szóló kötvényeket 6851

— **A gróf kocsikázott.** Budapestről irják: De Bosdari Sándor gróf, olasz főkonzul, vasárnap este a 99 számu kétfogatu bérkocsin elhajtatott a Győri ut 17. szám alatt levő „Vöröskereszt Erzsébet" kórházba. És onnan a Türr István utca 1. szám alatti „Hungária"-szállóba. Éjfél felé járt már az idő, mikor a kocsi megállt a szálló előtt. A gróf kiszállt belőle és három koronát fizetett a bérkocsisnak a kettős utért. A kocsis kevesellte ezt az összeget, leugrott a bakról, utána ment a főkonzulnak és megjegyezte, hogy három korona kevés. Erre a gróf felemelte botját és *fejbevágta a bérét követelő embert*. A bérkocsis megismételte kérését. Erre a főkonzul éktelen haragra gerjedt és ujra végig suhintott botjával a kocsison. Kétszer vágott végig rajta. S minthogy a bérkocsis most sem volt hajlandó távozni és gorombán hangoztatta, hogy a megtett utért éjnek idején kevés három korona, a gróf megparancsolta a szálló szolgáinak, hogy dobják ki a vérző fejü kocsist. A kocsis nem hagyja annyiban a dolgot és följelentést tett a gróf ellen.

— **Királyi hercegek, mint iparosok.** Megint azzal kellene kezdeni ezt a pár sort, hogy külföldön másként van, mint nálunk. Ez a megjegyzés már nagyon elhasznált, azért hát egyszerüen le kell irni, hogy a porosz királyi ház tagjait igen polgáriasan nevelik és a férfitagok mindegyike kitanul valamilyen mesterséget. Rendes, nyilvános iskolába járnak s az általuk kiválasztott ipar kitanulása reájuk nézve kötelező. Legutóbb Gross-Lichterfeldeeben Frigyes Lipót porosz királyi herceg két fia vizsgázott le nyilvánosan s egyik az *asztalos iparban*, a másik a *lakatos iparban* nyert képesitést. A német szaklapok szerint a vizsgáztató bizottságok a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak a két kis herceg ipari képzettségéről s kézi ügyességéről.

— **Őrült a Marosban.** Szokatlan dolognak voltak ma délután szemtanui a Marosparton sétálók. *Jasinszki* Sándor nyugalmazott huszárőrmester, akit gyöngeelméjüsége miatt küldtek nyugalomba, ma délután a Marosban fürdött teljesen felöltözött állapotban. Jasinszkit, aki a 14 huszárezrednél szolgált, évekkel ezelőtt mint gyógyult elmebeteget bocsátották el a nagyszombati kórházból. Miután a katonaságnál nyugdijazták, feleségével együtt Aradra jött lakni. Elmebaja néha itt is jelentkezett nála, de nem súlyos mértékben. Ma délelőtt feleségével átment Ujaradra s ott séta közben elszökött feleségétől. Hiába kutatták a szegény elmebajost, nem találtak rá. Ma délután a marosparti sétálók egy felöltözött férfit láttak a Marosban lubickolni. Az illető egyszerre csak égnek emelte két kezét és imádkozott. A szemtanuk közelben lévő rendőrt értesitettek, aki kihuzta a Marosból a különös férfit. Kiderült, hogy az illető Jasinszki Sándor. Miután jól fölmelegitették a didergő embert, hazaszállitották aggódó feleségéhez.

— **Aki az apósát összeharapdálta.** Kaposvárról irják: *Bank* János kőmiveslegény tegnap délelőtt valami csekélység miatt összeperlekedett a feleségével. A lármára benyitott a szobába az asszony apja is s csöndesiteni akarta, azonban vesztére tette, mert a férj nekiugrott s jobbról-balról alaposan pofozni kezdte. Az öreg ember nem hagyta magát, védekezni próbált, miközben dulakodás fejlődött ki közöttük. A vő, mikor látta, hogy az öreget nem tudja legyürni, dühében nekiugrott apósának s a bal arcából egy nagy darab hust leharapott. A rendőrség a harapós vőt letartóztatta.

— **Tankönyvek** (ujak és használtak) beszerzésére legmegbizhatóbb cég, Karpel Izsó könyvkereskedése. 3227

— **Tanszerkiállitás nyitva reggel 8 tól este 8-ig, Weisz Leó könyv- és tanszerüzletének félemeleti helyiségében. Megtekintése dijtalan.**

— **Szeptember hó 3-án, szombaton nyilik** meg Deutsch Sándor táncintézete az Ipartestület disztermében, melyre beiratkozni már most lehet Bercsényi Miklós-utca 18 sz. alatt. Külön kereskedő-, diák- és iparos-kolon. Külön órák ugy háznál, mint a táncintézet helyiségében. Szeptember 4-én, vasárnap délután és este ösmerkedési összejövetel. Szives pártfogást kér *Deutsch Sándor*, okl. tánctanitó. 3147

— **Iskolába járó tanulók** szüleinek figyelmébe ajánljuk, hogy gyermekeik részére szükséges iskolakönyveket és tanszereket már most szerezzék be. Az intézetek igazgatóságai által meghatározott tankönyvek és tanszerek Weisz Leó könyvesboltjában kaphatók, mely cég azok használhatóságáért szavatol. Vidékre tankönyvjegyzéket árajánlattal szivesen küld. 6861

— **Születések és halálozások.** Az aradi anyakönyvi hivatalban augusztus 24-én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: *Született*: Pecsenye Lajos hivatalszolgának Ilona n. leánya, Marosián Miklós napszámosnak Rozália n. leánya, Formányek Lajos géplakatosnak Lajos n. fia, Mócz István csizmadiának Mária nevü leánya, Mihájlovics Sándor fuvarosnak Szvolta nevü leánya, Teriteán György kisbirtokosnak György nevü fia. *Meghalt*: Kádár Irén 8 hónapos leány, Gróf Miklósné 68 éves cseléd.

— **Az idény előrehaladtával** női bőr- és selyem táskák, utazó kofferek, uti készletek, kalap bőröndök, utazó kosarak, tennisz-verők, footballok, kerekes korcsolyák, stb. mélyen leszállitott árban lesznek eladva *Hegedüs Gyula* kereskedésében Aradon, Andrássy-tér 15. Telefon 506. 1761

— **Francia likőrök legbiztosabb készitésére. — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál.** 279

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás
SALVATOR
vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, exudatbetegségnél, vörhenynél és kurutos bántalmaknál kitünő hatásu.
Természetes vasmentes savanyuvize.
Kapható ásványviz-kereskedésekben és gyógyszertárakban
SCHULTES ÁGOST Salvator-Lipótmező Salvator-forrás-vállalat, Budapest, Rudolf-rakp. 6.
6711

TARKASÁGOK.

*

(*Szép temetés.*) Egy tanyai parasztasszony elment a jegyzőhöz, hogy bejelentse az ura halálát.

— Meghalt az uram, az Isten tartsa meg . . . — sirdogál az asszony nagy bánkódással.

A jegyző részvéttel érdeklődött:

— Mióta volt beteg az öreg?

— Nem régóta, kérem, hirtelenébe, eccerre adta ki a lelkét.

— Orvost hivtak-e? — kérdezte a jegyző.

— Nem hivattam én, kérem, — felelte az asszony a szemét törülgetve. — Nagyon szerettem az uramat, hát gondoltam, azt a pénzt is megspórolom, hadd legyen szebb a temetése.

*

(*Az álompor.*) Egy drogériába benyit egy öreg hordár:

— Kérek öt krajcárért álomport.

A segéd felvilágositotta:

— Azt itt nem lehet kapni. Azt csak gyógyszertárban kaphat és csak orvosi receptre.

A hordár legyint a kezével és fölényes nyugalommal feleli:

— Nekem mondja? Ha én idejövök azért a porért, akkor azt itt lehet kapni.

— Igen, igen, van nekünk is, de recept nélkül nem adhatunk.

— Mióta kell rovarporhoz recept? — kérdezte a hordár.

— De hiszen maga álomport kért!

— Hát lehet rovarpor nélkül aludni?

*

(*A becsületbiróság határozata után.*) Egy kis vidéki lapban olvassuk ezt a valóban szokatlan nyilatkozatot:

„Nyilatkozat. Alulirott becsületbirák 1907. évi május hó 5-én elégtételadás és vevésre képtelennek itéltük Schvarc Simon topolyai lakos füszerkereskedőt, akinek füszerüzlete a becsületbiróság nagytekintélyü elnökének, Goldfáden Jakab urnak a szomszédságában van. A nevezett, nyomban a becsületbirósági itélet kihirdetése után, arra a vakmerőségre vetemedett, hogy *megkérte a becsületbiróság elnökének leányát* s miután elutasitották, boszuból Goldfáden Jakabot kitájgerolta s most már mint nagykereskedő henceg. A nagyközönségre bizzuk, hogy egy ilyen, becsületétől általunk hivatalosan megfosztott egyén, akinek itéletünk alapján már rég a tulvilágon kellene lennie, büntetlen garázdálkodhatik-e volt becsületbiráinak tönkretételén. Teljes tisztelettel Róth Lóránt, Epstein Izidor, Náthán Ezekiel, Hunyady Móric, Goldfáden Jakab becsületbirák, illetve elnök."

Kapható a világon mindenütt, minden nagyobb gyógyszertárban és drogériában. Főraktár Magyarország részére: Budapest, Kecskeméti-utca 8. és Rákóczy-ut 9. — Aradon Földes Kelemen gyógyszertárában. Egy doboz ára K 3.—, nagy doboz ára K 5.—. 1951

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F. B. Arad. Sziveskedjék délután 4 órakor befáradni a szerkesztőségbe. Ez olyan természetü detog, hogy szerkesztői üzenetben nagyon hosszadalmas volna felvilágositást adni.

Ifj. D. L. Minden beérkezett tárcát átolvasunk és ha jó, közöljük. Az ön novellájának átolvasására még nem került sor.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— **A Csáky szalmája.** A közmondásos Csákyék szalmája alatt itt csakugyan Csáky grófék szénája, szalmája, *nagyhalmágyi* birtoka és dobsinai bányavállalata értendő. A „Magyar Bánya R.-T. Dobsina", amelyet Csáky grófék pénzügyi tanácsadója, Meisels Samu udvari tanácsos alapitott, egészen a legutóbbi időkig nagy zavarokkal küzdött. A dobsinai rézbányákat a tőke hiánya miatt nem tudták fejleszteni, sőt nem egyszer be is szüntették a munkát. A Magyar Bánya Részvénytársaság vagyonában szerepelt Csáky grófék nagyhalmágyi birtoka is, amelyre éveken át kerestek sikertelenül vevőt, mig végre a Magyar Vasutas Takarékpénztár szerezte meg a nagy kiterjedésü birtokot, megállapitván a Nagyhalmágyi Birtok R.-T.-ot. Alighogy az a tranzakció létrejött, a Magyar Bánya R.-T. és a Nagyhalmágyi Birtok Részvénytársaság között szorosabb nexus támadt. Ennek egyik első következménye volt, hogy az igazgatóságból kitették Meisels udvari tanácsost, aki most bányaügyekben tevékenykedik. A Magyar Bánya R.-T.-nál uj korszak kezdődött, amely ugy látszik nem tetszik a régi embereknek. Most Pollák Illés dr. ismert fővárosi ügyvéd mondott le a vállalat igazgatóságában viselt állásáról. Ő az első disszidens, aki kilépett a vállalat kötelékéből. Állitólag többen követik példáját.

—

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósitás.

Budapest, augusztus 24

Amerika 1⅛-el magasabb. Kinálat, vételkedv mérsékelt. 3000 mm. változatlan.

Az árak 50 kilónként számitva:

	Déli záralat	2 órai záralat
Buza 1910. októberre	9.86 - 9.81	9.84—9.85
Buza 1911. áprilisra	10.05—10.06	10.08—10.09
Rozs 1910. októberre	7.38—7.34	7.35 - 7.36
Zab 1910. októberre	7.68—7.69	7.67—7.68
Tengeri 1910. aug.-ra	6.00—6.08	5.63—5.64
Tengeri 1911. májusra	5.73—5.74	5.75—5.76

—

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósitás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Aug 25.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	8·70—8·80
76 „ „	8·80—8·90
77 „ „	9·00—9.10
78 „ „	9.10—9.15

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj...	8·65—8·70
Rozs uj...	6·55—6·60
Árpa uj	5·70—5·80
Zab uj	6·40—6·50
Tengeri régi	5·50—5.55

—

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Aug. 25. —

Magyar aranyjáradék 4%	112.—
Magyar koronajáradék 4%	91.90
Magyar koronajáradék 3½%	82.75
Magy. földtetherm. kötvény 4%	92.—
Horvát-szlavon földtetherm. kötvény	93.50
Magyar nyereménysorsegy kölcsön	223.—
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	158.—
Osztrák járadék papirban	93.50
Osztrák járadék ezüstben	97.50
Osztrák járadék aranyban	116.—
Osztrák koronajáradék 4%	93.50
1860. évi osztrák államsorsjegy	171.—
Osztrák-magyar bankreszvény	18.70
Magyar hitelbank-részvény	862.—
Osztrák hitelintézeti részvény	664.—
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	746.—
20 frankos arany (Napoleondor)	19.06
Német birodalmi márka	117.40
London vista	240.30
Páris vista	95.17½
20 márkás arany	23.48

—

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Aug. 25. —

Magyar elsőrendü: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 136—138 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 140—142 fillérig; könnyü páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 144—146 fillérig.

Felelős szerkesztő:
BOLGÁR LAJOS.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Müsor 1910. aug. 25-én, csütörtök:

1. Üstökös a láthatáron. Humoros. — 2. Téli élet a Tátrában. Sportkép. — 3. A szép Florindó. Életkép. — 4. Kutya és a szerelmes. Humoros. — 5. Terac na. Látványos. — 6. Bujdosó emlékek. Dráma. — 7. Csodaszer. Humoros. — 8. Carmen. Dráma.

Előadások este ½7 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 38. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Egyéves önkéntesek

legujabb előirás szerint, legjobban és legolcsóbban felszereltetnek

Kolarits Nándor

első és legnagyobb délmagy. egyenruházati intézetében Temesvár-Belváros, Mercy-utca 10 szám.

Árjegyzék és költségvetéssel szivesen szolgálok. Kivánatra a megrendelés felvételére képviselőmet is küldöm.

Legszolidabb kiszolgálásért cégem régi jó hirneve kezeskedik. Interurbán telefon 240. sz. 2072

Dr. Halász miskolci szakorvos

„SANITOL"

száj- és fogápoló szerei

Minden eddig létezőnél tökéletesebb és megbizhatóbb szerek,

melyek a legujabban megállapitott tudományos és klinikai vizsgálatok alapján egyedül sikeres és helyesnek talált alapelvek szerint készülnek. Használati utasitás szerint eljárva, a fogakat megvédik a romlástól. Végtelen kellemes szájiz. Idealisan tiszta száj és fogak. 2724

Megfizethetetlen előnyük,

hogy rendszeres használatuk mellett megvéd a heveny fertőző betegségektől (vörheny, kanyaró, torokgyik stb.) és azért gyermekek részére már ez okból is különösen áldásos a használatuk. Ideális szép és jó fogkefék. Kaphatók használati utasitással:

Vojtek és Weisz droguériájában, Aradon

Nagy üveg szájvíz 2 korona, kis üveg 1 korona 20 fillér. Fogpor 1 korona. Fogkefe 1 korona 40 fillér.

SZULTÁN FORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó vizek királya, hór- és dús lithion-tartalmu ásványvíz.

Kiválóan vegyi összetétele következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok eseteiben, valamint cukorbetegségeknél, csúzos bántalmaknál; továbbá a légző- és emésztőszervek hurutos bajainak gyógyitására

Igazgatóság: Budapest, IV. Ferencz József-rakpart 22.
Kútkezelőség: EPERJES.

Főelárusitók Aradon: Dür Gusztáv, a városházza szemben, telefon 118. Nagy Farkas, telefon 268 Fejér Gyula, telefon 71. sz. 281

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

3198

férfi-, fiu- és leánykaruhatelepe

ARADON.

Molyhalál!

Legjobb hatásu szer

MOLYOK

és azok petéinek biztos kiirtására.

Egy uveg ára $^{2}/_{10}$ literes 1 kor. 20 fillér. $^{1}/_{2}$ literes 2 korona 20 fillér, 1 liter 4 kor.

„RADICAL"

molypusztitó poralakban,

elismert kitünő hatásu erős növénykeverék —.20, —.50 és 1 koronás dobozokban, továbbá terpentinszesz, kámfor, naftalin, zuzott bors, lavendula, virág patchouli levél, bagariapapir, stb.

Poloska irtásra

„**Radical**" poloskairtó folyadék (igen erős hatásu és nem maró),

egy üveg ára 60 fillér.

Erősbitett dalmát rovarpor

—.30, —.50 és 80 filléres dobozokban és kimérve

Padlófényesitésre

és

Beeresztésre

Kemény padlóra (parquettákra) Dr. Friedländer-féle francia takarék padlóraszta 1 kis doboz 90 fill., 1 nagy doboz 1 korona 70 fillér.

Puha és keményfa padlóra egy. aránt Dr. Friedländer-féle főzött viasz 1 doboz $2^{1}/_{2}$ liter meleg vizben oldandó fel, 1 kor. 20 fill., kimérve 1 kiló 2 korona. Továbbá Paraffin, Ceresin fehér és sárga viasz, hamuzsir stb.

Ruha-, cipő- és fémtisztitó-

szerek, padló-kefék és mázoló-ecsetek, szivacsok szivacs-hálók, mosdó-keztyük és mosdó-ruhák

legjobb és legolcsóbb

bevásárlási forrása 311

Hánzu Nestor

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2.

Városi és megyei telefon 456. szám.

Ingusz I. és Fia

Andrássy-tér 16. s Weitzer J-u.

Egyetlen aradi cég, mely az 1910. évi **budapesti tan és iskolaszer kiállitáson résztvett és ki lett tüntetve.**

: Antiquar :

iskolakönyvek

hatósági orvosi felügyelet alatt **fertőtlenitve.**

Uj

iskolakönyvek

az összes helybeli tanintézetek részére.

Nagy raktár 3264

mindkét üzletünkben

Ingusz I. és Fia

könyv- és papirkereskedése.

Iskolaszerekért az országos tanszerkiállitáson kitüntetve

Világos községben egy, a román nyelvet is értő, a jegyzői teendőkben jártas

egyén

azonnali belépésre alkalmazást nyerhet évi 1000 korona fizetés mellet.

Világos, 1910, évi augusztus 22.

Stéger Vendel
3274 közs. jegyző.

Keresünk azonnali belépésre vámörlő malmunkhoz egy szakavatott nős

molnárt

ki az asztalos munkákhoz is ért. Ajánlatok intézendők: SEIDNER BERNÁT és FIA céghez Berzova.
2378

Iskolakönyvek tartós bekötését

szolid árak mellett vállalja az

Aradi Nyomda Részvénytársaság könyvkötészete.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Adás-vétel.

Zálogházból

kiváltott **arany, ezüst- és gyémánt-árukat** vesz és eladd **Farkas Streicher Arad, Tököly-tér 1.** 2074

4 magyar hold szőllő

Gyorokon, a motor megálló közelében, szép termés rajta, uj kolnával és az összes uj kellékekkel más vállalat miatt azonnal eladó. Cim **Titizer András** Arad-Gáj, gőzmalom tulajdonos. 3018

Boroshordók

100-tól 800 liter ürtartalommal teljesen jókarban eladók egyenként is. Nádor-utca, sörraktár. 3272

Lakás.

Egy csinosan berendezett

különbejáratu udvari szoba kis előszobával azonnal kiadó Csiky Gergely-utca 16. 3251

Kossuth-utca 40. szám alatt

ujonnan épülő házban modern lakások kiadók november 1-re. Bővebbet Matuschek J. és Fia üzletében. 3104

Egy két szobás lakás

üres vagy butorozott, kerestetik. Cim a kiadóban. 3261

Keresek

egy modern 3 szobás lakást, fürdő- és cselédszobával. Cimeket kérek a kiadóban leadni.

Irodának alkalmas helyiség

Aradon a fő utvonalán kerestetik. Ajánlatok Rolkó Kálmán gyógyszerész urhoz küldendők Uj-Aradra. 3277

Betöltendők.

Kereskedősegéd

kerestetik vidéki vegyeskereskedésbe azonnali belépésre. Román nyelv ismerete kivántatik. Ajánlatok „Vidék 50" jeligére a kiadóhivatalba kéretik. 2938

Bonne

kerestetik egy három éves kis leány mellé lehetőleg azonnali belépésre. Cim a kiadóban. 3174

Lakatos tanulók

felvétetnek Stoll Bélánál Arad, Csernovits Péter-utca 28. 3280

Ipari munkák.

Kész kerekeket

7—8—9 kor., hajlitott lőcsöket kor. 1.20—1.40, és mindenféle kocsialkatrészeket jutányosan szállit Geiszl jármű- és faáru-gyár Miksa-utca 2—8. 2504

Különféle.

2 diák

vagy más fiatalember teljes ellátást nyerhet külön tiszta szobában, József főherceg-ut 1. a városházával szemben. Bővebbet a házmesternel. 3282

Elveszett

Andrássy-tértől a Szinház épületig egy jegygyürü Juliska és Berta névvel kis ezüst tula láncon. Kéretik a becsületes megtaláló, hogy azt Moskovits-céghez (Szinházépület) Guttmann urnak kellő jutalom ellenében átadni sziveskedjék. 3279

Keresek

október 15-re korcsmát vagy vendéglőt bérbe vagy elszámolásra. Regyis Pál korcsmáros Seprős. 3273

Házvezetőnőnek

ajánlkozik középkoru intelligens nő, ki egy helyen kilenc évig volt alkalmazásban. Cim a kiadóban. 3281

Ha cigarettázik

használjon Progress szivarkahüvelyt. 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 2·40. Egyedül kapható **Ingusz I. és Fia** könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrássy-tér 16. és **Weitzer János-utca.** 1651

Jobb házból való

iskolás gyermekeket elsőrendü ellátás és felügyelet mellett elfogad intelligens urinő Weitzer János-utca 3. sz. II. em. 2959

Egy tágas

4 lóra való istálló Illés-u. 101. sz. alatt kiadó október 1-re. Értekezhetni lehet ott vagy 5-ös számu fiakkeresnél. 3244

Törhetetlen

uborkás és befőttes üvegek legjutányosabban kaphatók Fischer Mór üveg és porcellán üzletében Arad, Andrássy-tér 20. Telefon 568. sz. 3191

Gyermektelen

intelligens házaspár szerény feltételek mellett elfogad 1—2 tanulófiut vagy leánykát teljes ellátásra. Cim: Farkas, Tököly-tér 6/b. I. em.

Abonenseket, iskolásfiukat

telfes ellátásra elfogad **Kohn Adolfné** Petőfi-utca 6. sz. 3030

Lampion, Confetti

legolcsóbb árban. **Crépe papirok** a legdivatosabb szinekben. **Nyári Divatalbum** 60 fillér Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrássy-tér 16. és Weitzer János-utca. Telefon 517. Ugyanott inteligens **elárusitónő** felvétetik 167

Könyv és zene.

Tankönyvek

(ujak és használtak) **legnagyobb készlete.** Minden iskolakönyv **használhatóságáért szavatolok.** Pontos kiszolgálás vidékre is. Füzetek, körzők és egyéb **tanszerek előirás szerint.** 90.000 kötetes **kölcsönkönyvtár** és 30.000 kötetes **zenemükölcsönző intézet. Kerpel Izsó** könyvkereskedése Aradon. 525

Magándetektiv

és felvilágositó intézet

Arad, Forrai- és Rákóczi-utca sarok. Elvállalok bizalmi, házassági, örökségi és egyéb kényes ügyekben

kutatásokat,

személyek, lakások, üzletek, avagy alkalmazottak feltünés nélküli megfigyelését, eltünt egyének

kinyomozását

bel- és külföldön. Levélbeni meghivásokra bárhol megjelenek. Titkos intézkedés. 2901

Vezető: **FODOR A.**

Ügyvédi

és biró vizsgára előkészitek. Bővebbet Budapest, Wesselényi-utca 41. III. 17. 3652

Egy fiu III. elemi és egy leányka II-ik elemi iskolában járó gyermekek mellé

bonnet

keresek,

ki a német nyelvet teljesen birja. — Ajánlkozókat kérem Beles János kir. közjegyzőnél jelentkezni Aradon, Andrássy-tér 25. sz. a. Neuman-palota, II. kapu, I. emeleti lakásában. 3252

Eladó szőllő!

Paulison az állomás közelében 8 kat. hold szép fekvéssel elsőrendü faj, bor és csemege szőllő kolna, pince és hordókkal együtt, termésseel vagy anélkül is

eladó.

Bővebbet Zabán János lisztkereskedőnél Boros Béni-tér 9. 3283

Használt

ólom

megvételre kerestetik

Modern

lakások és üzlethelyiségek

Köruton épülő uj házban

november elsejére kiadók.

Bővebbet STEINER JÓZSEF müépitész irodájában Szent László-u. 7. szám. 3253

Áthuzásokat

és javitásokat eső és napernyőkre olcsón és pontosan készitek. 2254

Ajánlom dusan felszerelt raktáromat ernyőkben és valódi francia derékfüzőkben.

Gyermek esőernyők K. 1.80-tól feljebb.

Temesvári ernyőgyár raktára:

Arad, Andrássy-tér 20. Varga D. Dani.

Aradi nyomda reszvenytarsaság könyvnyomdaja. Nyomatott Berger és Wirth budapesti festékgyárának festékével.